

385

Ал-Сезим *الوعي* Ал-Ваъй

Кеңири көлөмдүү фикирий-сакафий журнал

Отуз үчүнчү жыл чыгышы, сафар 1440-х. – октябрь 2018м

МАБДАДА БЕКЕМ ТУРУУ

Ал-Ваъй сөзү

**ХІХ жана ХХ
кылымдардагы
Батыш
муфаккирлери
күч саясаты
стратегиясы**

бет
14

**Дүйнөгө өкүмдар
болгон умматтар
өтүштө калды,
Ислам
Умматы гана
кыяматка
чейин болот**

бет
22

**Бүзгүнкү
режимдердин
муслымдарды
адаштыруу
үчүн
колдонгон
долбоорлору**

бет
29

**Ойгонуу
жолунун
айрым көз
караштары**

бет
51

**«ИЗРАИЛЬ» ШАТТАНУУДА: АСАДДЫН ЖУЛАНГА КАЙТЫШЫ –
КООПСУЗДУКТУН КАЙТЫШЫ**

385

Отуз үчүнчү жыл чыгышы, сафар 1440х, октябрь 2018м

НУСКА БААСЫ

Ливан 1000 лира
Яман 30 риял
Түркия 1 доллар
Пакистан 1 доллар
Австралия 2,5 доллар
Америка 2,5 доллар
Канада 2,5 доллар
Германия 2,5 евро
Швеция 15 крон
Бельгия 1 евро
Британия 1 евро
Швейцария 2 франк
Австрия 1 евро
Дания 15 крон

Ушул санда

- **Ал-Ваъй сөзү:** Мабдада бекем туруу ... 3
- XIX жана XX кылымдардагы Батыш муфаккирлеринин күч саясаты стратегиясы: Дүйнөнү күч менен башкаруу (3)14
- Дүйнөгө өкүмдар болгон умматтар өтмүштө калды, Ислам Умматы гана кыяматка чейин болот22
- Бузгунчу режимдердин мусулмандарды адаштыруу үчүн колдонгон чалгытуучу долбоорлору: Эрдаган жана ИШИМ калыбындагы Ислам 29
- Мусулмандардын белгилүү уламалары: Ахад хадис акыйданы түшүндүрбөйт (2)..40
- Ойгонуу жолунун айрым көз караштары51
- **Алам мусулмандарынын кабарлары**..56
- **Куръани Карим сабагында**61
- **Бейиш бактары:** Роббаний уламалардын акимдерге карата позициясы, аларды карасанатайлыктан эскертүүлөрү 66
- **Алардын хидаяттарына ээрчүү:** Абдуллах ибн Умму Мактум 70
- **Соңку сөз:** «Израиль» шаттанууда: Асаддын Жуланга кайтышы – коопсуздуктун кайтышы.....75
- Франциядагы мектептерде араб тили сабагы окутулушунун артында эмне турат?!?!76

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

МАБДАДА БЕКЕМ ТУРУУ

Абжулкарим Абу Мусъаб

1924-жылы Ислам мамлекетинин кулашы Умматка катуу сокку болду. Натыйжада, Ислам жергиликтүү жана эл аралык күрөш майданынан чыкты, эл аралык сахнадан четтетилди. Мусулмандар Батыштын моюн сундуруу аракети алдында сыноо майданына айланышты. Белгилүү болгондой, Батыш динди мамлекеттен бөлүүгө аракет кылууда. Мусулман өлкөлөрүндөгү башкаруу формалары ар түрдүү болсо да, бирок, баары капиталисттик мабда-системага негизделген. Бүткүл дүйнө капитализм негизинде башкарылууда десе да боло берет.

Бүгүн капитализм бүткүл жашообузга таасир кылды, айланабыздагы дээрлик ар бир нерседе аны көрүү мүмкүн. Ал биздин товарлар, жумуш, продукциялар... сыяктуу материалдык нерселерибизге гана эмес, фикирлерибизге, түшүнүктөрүбүзгө жана баалулуктарыбызга да кийлигишти, Роббим ырайым кылган нерселерибиз гана аман кылды.

Ооба, динди жашоодон бөлүү идеясы бүгүнкү күндө турмушка чоң таасир кылды. Анын адамзатка эң көп коркунуч туудурган продукциясы – капитализм. Капитализм инсандын акылына да, табиятына да тескери болуп, ахлакий баалуулукка жана адилетке бүтүндөй жат нерсе. Массалык маалымат каражаттары капитализмди канчалык чырайлуу кылып, жасалгалап көрсөтпөсүн, анын айыбы жана бузгунчулугу жаркын көрүнүп турат. Ошондуктан, бул мабданын негиздөөчүлөрү ал тамырынан жемирилип жатканын айтышууда.

Бул мабдага дыкат назар салсак, анын турмуш жөнүндөгү көз карашы пайда табуу күрөшүнө негизделгенине күбө болобуз. О.э. өндүрүүнү ар дайым жана тынымсыз көбөйтүү анын максаттарынын бири экенин, бул керектөөнүн көбөйүүсүн аргасыз кылат. Ошондуктан, капиталисттик мамлекеттер керектөөчү

мамлекеттерди көзөмөлгө алууда бири-бири менен күрөшпөй койбойт. Бул нерсе бизди мына ушундай абалга түшүүбүзгө алып келди. Арийне, бул мамлекеттер үчүн эң маанилүү баалуулук – пайда. Алар ушул баалуулук менен бардык ахлакый нормаларды жана фазилаттарды жок кылып, аларды текебердикке, жырткычтыкка негизделген башка баалуулуктарга алмаштырышты. Акыбетте, сырты жалган «эл аралык атаандаштык жана күрөш» пайда болуп, теңсиздик, эксплуатация күч алды, тарыхтагы формасынан айырмаланган кулчулук кайтып келди. Адамзат тарыхында бул ыфлас капитализм кыска доорду сүргөн болсо да, өкүнүчтүүсү, кылмышкер капиталисттер аны адамдар ээрчий турган үлгү кылып зордоп кабыл алдырышты, турган бүткөнү жалган, жасалма жыргалчылыктын жалгыз чыныгы мисалы кылып көрсөтүштү. Өкүнүчтүүсү, капиталистке айланган кимсе ач көздүк, өзүн жакшы көрүү, бирөөлөрдү өлтүрүү жана арзуу-үмүттөрдү кыйратуудан башка нерсени билбейт. Ооба, Аллах Тааланын ушул каламы аларга жана аларды ээрчигендерге хак мисал болот:

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿ قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى﴾

«Ким Менин эскертмемден баш тартса, анда, албетте ал үчүн бактысыз турмуш болот жана Биз аны Кыямат күнүндө сокур абалда тирилтебиз». Ал: «Роббим, эмнеге мени көр кылып тирилттиң, мурун мен көрчү элем го», дейт, (Аллах) айтты: «Ошондой, сага Биздин аят-муъжизарыбыз келгенде аларды унуттуң. Бүгүн сен да ошондой «унутуласың»» [20:124-126]

Капитализм динди жашоодон бөлүү негизине курулган акыйдасы жана бүткүл адамзатты азапка салган түзүмү аркылуу, бардык аскерий жана экономикалык кубаты аркылуу турмуштун ар бир тармагын көзөмөлгө алууга урунууда. Демек, мындай системадан зыян көргөндөр өздөрүн өздөрү коргоого жана бул балээден кутулууга урунушу табигый. Бул болсо, бардык нерсеге чабуул кылып, кыйратып жаткан капитализмден коргонуп жаткан кишилерден капитализмге каршы фикирий күрөштү алып барууну талап кылат. Ошондуктан, өзүн коргоп жаткан кишилер оболу капитализмдин колониялык фикирлерин четке кагуулары лазым.

Эң негизгиси, алардын альтернативасы адилетсиз-залим мабдага да, ага окшогон нерсеге да таандык болбошу керек. О.э. кызыкчылыктар ортоктоштугу, даражама-даража сунуштар сыяктуу тышы жалтырак нерселерге негизделбеши, орточо чечимге ыраазы болбошу керек. Эгер, андай кылышпаса күрөштө капитализм жеңишке жетет. Демек, коомду өзгөртүү маселесинде вакиъни сезбестен, платончо фикирлөөдөн сактануу, фикир жана долбоорду капиталисттик мабдадан бүтүндөй тескери нерсеге негиздөө керек. Муну менен бирге, Умматтын бардык проблемалары гана эмес, бүткүл дүйнө калкы азап тартып жаткан проблемалардын чечими болушу шарт. Антпесе, ооруга себеп болгон илдетти дабаа катары кабыл алган болобуз.

Бүгүнкү күндө дүйнөнү башкарып жаткан мабда – бул капитализм. Бирок, турмуштун ар бир тармагында түп-тамырынан өзгөрүү жасоочу бирден-бир альтернатива Ислам экенине вакиъ далалат кылууда. Анткени, Исламдын роббаний манхажы жана тарыхы ал адамзатка изгилик, хак жана рахматты жайганын көрсөтүп турат. Капитализм хукмдары турмуштун ар бир тармагында зулум, эксплуатация жана бузгунчулукка себеп болду. Мунун тескериси катары, Ислам хукмдары жакшылыкка даъват кылып, адилеттикти жаят, фазилатларды алып келет. Ошентип, кимде-ким Ислам даъватын хак жеткирип жаткан болос, анда, Исламды мабда-система катары жеткирсин. Хак менен нахактык, жакшылык менен жамандык бири-биринен бүтүндөй ажырасын, орточо чечим болбосун. Аллах Таала айтат:

﴿فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ﴾

«Демек, ушул Аллах — чыныгы Роббиңер. Чындыктан кийин жалаң гана жолдон адашуу бар. Анан кандай тарапка бурулуп кетүүдөсүңөр?!» [10:32]

Ооба, Исламды дүйнөгө жеткирмекчи болгон кишилер Исламды капитализм менен аралаштырбай турган хазарий альтернатива катары кабыл алуулары лазым. Эң оболу, Исламды мабда катары көтөрүп чыгуу, аракетти Исламдын өзүнө таандык мамлекети болушуна каратуу керек. Ислам – мабда-система, бул мабданы тикелөө үчүн зарыл болгон факторлордун эң биринчиси – Ислам мамлекетин тикелөө. Бул мамлекет капиталисттик мабдадагы мамлекеттерден бүтүндөй айырмаланат. Бул Ислам мамлекети, ал тикеленген убакта ага каршы эч нерсе туруштук бере албайт.

Себеби, анын колунда аны ар дайым үстөм кылуучу маддий-рухий-маънавий кубаты болот. Аны жеңип болбойт, анткени, анын чыныгы фикири жана турмуштун бардык тармагындагы проблемалары үчүн туура чечими бар. Ал фазилатты жайып, адилеттик менен башкарат, бузгунчулук жана ач көздүк деген илдеттерден бүтүндөй алыс болот.

Бул – капиталисттик Батыш менен Ислам ортосундагы хазарий күрөш. Батыш анын маңызын аң-сезимдүү түрдө өтө жакшы түшүнөт. Бирок, Батыш кадамын оңдоп, колонизаторлук жана бузгунчулук жолунан кайтуунун ордуна учурдагы абалга дагы да малынып жатат, Исламга каршы күрөштү улантууда. О.э. ал ойгонуу ачкычы болгон Ислам мамлекетин туулушунан мурда муунтууга урунуп жатат. Батыш чыныгы Исламий Халифалык мамлекетин жана аны тикелөө долбоорун бузуп көрсөтүү үчүн кээ бир адамдардын майданга чыгышына урухсат берди. Батыш бул адамдарды террорист көрүнүшүндө чыгууга урухсат бергенден кийин, алардын аскерий жеңилүүсү жакындашкандан кийин исламий кыймылдарга фикирий жактан чабуул жана басымдарды жасап, алар Исламды мабда катары жеткирүүдөн алыс болууну, Исламды Батыш тарыйкаты боюнча түшүнүүнү каалап жатат. Ушул көз караштан алганда, биз Батыштын түрдүү исламий «адамдарды» майданга чыгарып жатканына, түрдүү исламий кыймылдарды айланасына топтоп, өзүнө ээрчитип, алардын колуна өзү каалаган долбоорду карматып жатканына күбө болуп жатабыз.

Биз сөз кылып жаткан күрөш бекем Ислам мабдасынын бар экенине барып такалат. Чындыгында, айла-амал, алдоо жана кылмыштарга карабастан Ислам мабдасы бекем-туруктуу калды. Жеңиш жана жеңилүү болсо мабданын туура же туура эместигине байланыштуу эмес. Ал мабда ээлери Ислам талап кылган буйруктарды аткаруусуна байланыштуу.

Батыш мусулмандар турмушунда жана алардын зээнинде бөлүнүүнү пайда кылгандыктан Ислам мамлекетин кулатууга, арийне, Исламды турмуш сахнасынан алыстатууга жетишти. Ошондуктан, өзгөрүү жасоо аракетинде Исламды рухий, саясий акыйда катары кабыл алуу Исламды турмуш майданына кайра алып келет жана Исламий жашоону кайрадан баштайт. Себеби, бул акыйда мусулмандардын, исламий жамааттардын, мамлекеттин амалдарын аракеттендирип, аларга турмуш жөнүндөгү көз карашын белгилеп берет, амалдар өлчөөсүн халал-харамга жана

итаат-маъсиятка чектейт. Батыштын ийгилиги мабдада эмес. Анын мабдасы эң бузгунчу мабда. Мусулмандардын жеңилүүсү мабдада эмас. Алар мабданы Аллах каалагандай жеткиришпегени үчүн жеңилүүгө учурашты.

Демек, Ислам мабдасын туура жеткирип жаткан кишилер үчүн биринчи вазыйфа – капиталисттик мабдага таандык болбоо.

Ислам Умматын төмөн вакиъликтен Аллах Таала ыраазы болгон улуу вакиъликке алып чыгуу вазыйфасы мына ушундай кишилердин мойнунда. Аллах Таала айтат:

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۚ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ﴾

«Адамдар үчүн чыгарылган умматтырдын эң жакшысы болдуңар. Анткени, силер маъруфка буюрасыңар, мункардан кайтарасыңар жана Аллахка ыйман келтиресиңер. Эгер ахли китебдер да ыйман келтиришкенде өздөрү үчүн жакшы болоор эле. Алардын муминдери да бар жана (бирок) алардын көпчүлүгү фасыктар» [3:110]

Судди айтат: «Умар ибн Хаттаб ушул аят жөнүндө мындай деген: «Эгер Аллах кааласа **أَنْتُمْ** дейт эле жана баарыбызга карата айтылмак. Бирок, андай дебей, **كُنْتُمْ** деди. Т.а. силер Расулуллах ﷺдин сахабаларынан жана алар сыяктуу амал кылгандардан болдуңар деди. Мына ошондо алар маъруфка буйруп, мункардан кайтарган адамдар үчүн чыгарылган эң жакшы Уммат болушат»».

Капитализм фикирлери менен суугарылган, Батыш «муътадил» деп атаган исламий адамдар жана кыймылдар менен мабдага негизделген исламий кыймылдардын ортосунда айырма бар. Муътадил исламий кыймылдар Батышка ээрчүүнү өздөрүнө ылайык көрүшөт, кыянаттык жана малайлыкка малынышкан. Алар Батыш кай тарапка багыт алса, ошол тарапка багыт алышат, натыйжада эң жаман акыбетке туш болушат. Ал эми, мабданы кармаган исламий кыймылдарга Батыш өкүмдар боло албайт. Себеби, алардын күчү мабдага баш ийүүдө, алардын тирүүлүгү Батыштын кылмыштарын ачыкка чыгарып, анын мабдасы жасалма жана

батылдыгын, муътадил исламчылар анын малайлары экенин ачып салууда.

Маселеге ушул көз караштан караган киши бул эки кыймыл өзгөртүү ишинде ар башка багытта бара жатканын көрөт. Батыш бул муътадил кыймылдарды жана адамдарды Исламды туура түшүнүп жаткандай кылып көрсөтүп, анын жана долбоорунун тарапкерлери экенин айтууда. Батыш мабдага негизделген кыймылдарды экстремист, террорист, фундаменталист деп муътадилдерге колдоо көрсөтүүдө.

Исламий саясий аракет алып барып жаткан кыймылдардын вакиъсине назар салсак, алардын арасында муътадил исламий кыймылдар өтө көп экенин көрөбүз. Бирок, мабдага негизделген исламий кыймыл бирөө экенин, ал аалым мужтахид шайх Такийюддин Набаханий түзгөн Хизб-ут-Тахрир партиясы экенине күбө болобуз. Бул Хизб Исламды мабдаий таризде түп-тамырынан түшүндү, Уммат вакиъсин, Умматты Батыш уулаганын түшүндү. Хизб Расулуллах ﷺдын өзгөртүүдө карманган тарыйкатын үлгү кылып, өз аракетине байланыштуу хукмдарды истинбат кылууда шарый ижтихадга таянды. Хизб өз максатын мусулмандарды ойготууга каратты. Кыскача айтканда, Хизб Пайгамбарлык минхажы негизиндеги рошид Халифалык мамлекетин тикелөө үчүн аракет алып барууда. Анткени, Исламга даъват кылуудагы эң жакшы максат – рошид Халифалыкты кайтаруу, Абу Бакр, Умар, Усман жана Али ﷺдардын халифалыгы сыяктуу халифалыкты алып келүү. Негизи, Расулуллах ﷺ аны бир хадисинде:

«عَضُوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ»

«Азуу тиштериңер менен бекем тиштегиле», деген болсо, дагы бир хадисинде:

«ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً رَاشِدَةً»

«Кийин рошид Халифалык болот», деп башарат берген.

Расулуллах ﷺдын башараты хақ, ага жүрөгүбүз менен ишенебиз, аны жүзөгө чыгарууга бүткүл жаныбыз менен аракет кылабыз. Убадасына эч качан тескери кылбаган Роббибизге жана Анын убадасына жүрөгүбүздөн ыйман келтиргенбиз. Аллахтын убадасы жана Расулунун башараты муътадил исламий кыймылдар долбоору ийгиликсиздикке учурашын, долбоор да, анын ээлери да зая кетишин түшүндүрүүдө.

Хизб-ут-Тахрир исламий жашоону кайрадан баштоону максат кылып белгилеген. Хизб бул дүйнө жана ахирет үчүн жакшылык

болгон роббаний аруу манхажды өкүмдар кылуу үчүн Расулуллах ﷺдын жолун ээрчийт. Ал мабадада бекем туруп, эч кимге кошоматчылык жана жан тартпай, бир гана Роббисинин рахматына үмүт кылып, Андан гана нусрат күтүп, Расулуллах ﷺдын жолунан кылча четтебей аракет кылууда. Хизб мүчөлөрү толук канааттанып, Аллах Ага жардам берген пендесине албетте нусрат-жардам беришине жүрөктөрү менен ыйман келтирип, аракет кылышууда. Жол оорчундуу болуп, үмүттөр үзүлсө да Аллахтын арканы бекем. Хак үстүндө бекем турган кишилер алдында Анын жолу эч качан үзүлбөйт, нусраты албетте келет. Бирок, ал оңой эле колго келип түшө турган нерсе эмес. Тескерисинче, ага жетүү жолунда сыноолор келет, жүрөктөрдө эмнелер жашырынганы сыналат. Аллах Таала айтат:

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهُ ۗ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ

قَرِيبٌ

«Же силерден мурунку өткөнкөндөрдүн өрнөгү силерге келбей туруп бейишке кирүүнү ойлодуңарбы? Аларга балээ жана мусибаттар (катар-катар) келе бергендиктен, алар ыргызжың болуп калышты, ал тургай пайгамбарлар жана муминдер: Аллахтын нусраты качан келет? дешкен эле. (Ошондо) аларга мындай жооп болду: «Билип койгула, Аллахтын нусраты жакын» [2:214]

Набавий ыйман жок болгон Исламий адамдардын жана кыймылдардын жүздөрүндөгү маскалар күндөн-күнгө сыйрылып түшүүдө. Анткени, алар өз жолун өзгөртүп, түрдүү түстөргө кирип жатышат, вакиъге моюн сунуп, анын бир бөлүгүнө айланып, андайларга «муътадил» деген тамга басылып жатат. Исламдын биринчи номурдагы душманы болгон Батыш аларга вазыйфаларын белгилеп берип, Аллахтын хак дини Исламга каршы күрөштө ошолордон пайдаланып жатат.

Шек-күмөнсүз, мындай муътадил исламий адамдар жана кыймылдар Исламдын ачык душманына караганда кооптуураак. Себебеби, алар өз диндери туурасында Батыш эмне десе, ошону тастыкташууда. Т.а. алардын Ислам адамзатты куткарууга жарактуу дин эмес, динди турмуштан бөлүү негизинде курулган

кафир капитализм гана хак, хазараттар күрөшүндө капитализм жеңишке жетет деген сөздөрүнө ишенип жатышат.

Ооба, баарынын чыныгы жүздөрү ачылгандан кийин бүгүнкү күндө майданда Хизб-ут-Тахрир гана калды. Анын мабда менен корголгон жигиттери фикир жана тарыйкатын кымындай өзгөртпөй, эч кимге кошомотчылык кылбай, жемелөөчүнүн жемелелерине көңүл бурбай, даъват кыйынчылыктарын көтөрүшүүдө. Себеби, Хизбдин ар бир мүчөсү мабда фикирлерине ыйман келтирип, ага майил болушту. Натыйжада, Хизб фикирлери аларды көзөмөлдөп, жолдорун чегаралады, мабда алардын денелерине сиңип, баары даъват кишиси болуп гана калбастан, мамлекет жетекчилерине айланышты.

Хизб көздөлгөн өзгөртүү үчүн зарыл болгон көптөгөн иштерди – Аллахтын жоомарттыгы, ырайымы менен – аткарууда. Алардын катарында:

- Ислам мабдасына байланыштуу иштер;
- Өзгөртүү керек болгон вакиъге байланыштуу иштер;
- Капиталисттик мабдага байланыштуу иштер.

Ислам мабдасына байланыштуу иштер

– Булар өтө көп, алардын айрымдарын мисал кылып келтиребиз. Хизб Уммат проблемаларын көрсөтүп берип, алардын баарына чечим берген дастурду иштеп чыкты. Ал Ислам акыйдасын мамлекет кабыл ала турган негизги эрежеге айлантты. Дастур беренелери Аллах Азза ва Жалланын Китебинен, Расулу ﷺдын Суннатынан о.э. сахабалар ижмасы жана ижтихад негизинде жалгыз Ислам тарыйкатынан алынган шаръий кыястан алынды. Каалаган киши ушул дастурду Хизбдин сайттарынан табышы мүмкүн.

– Хизб мабда негизинде даъватты жеткирүүнүн маанисин жакшы түшүнгөн мүчөлөрдү өстүрүп чыгарды. Алар Хизб максатын т.а. исламий жашоону кайрадан баштоону жүзөгө чыгаруу үчүн жан-малдарын жумшашты, дагы эле жумшашууда. Алар Исламды фикрат жана тарыйкат негизинде кантип жеткирилишин аң-сезимдүү түрдө түшүнүшөт. Алардын дүйнө караштары капиталисттик дүйнө карашка негизделбеген. Тескерисинче, алардын бардык амалдары Аллахтын ыраазылыгына жетүү максатына багытталган. Алардын Аллах калимасын бийик кылуудан башка дунявий каалоосу жок. Ошондуктан, капитализм да, анын түзүмү да, акимдери да, малайлары жана коопсуздук күчтөрү да

Хизб мүчөлөрүн көзөмөлдөй албайт. АКШнын «Heritage Foundation» институту 2003-жылы «Хизб-ут-Тахрир – АКШ кызыкчылыктарына каршы пайда болгон коркунуч» деп сыпаттаган.

– Хизб өз мүчөлөрүн Ислам робитасы менен байлады, ыфлас алакалардын баарын четке какты. Ошондуктан, аларды бир дене, бир фикир, бир раъй катары көрөсүз. Негизи, сахабалар да Исламды бекем кармоодо ушундай болушкан.

– Хизб-ут-Тахрир өз тарыйкатын мафкурасы негизине курду жана Ислам мамлекетин кандай тикелөө туурасында Пайгамбар ﷺдын тарыйкатын бекем кармады. Хизб вакиъге туура келбейт деген айыптоолорго учурады. Бирок, ал мындай айыптоолор каршысында вакиъни фикирлөө булагына айлантпады, тескерисинче, жалгыз шариятты гана фикирлөө булагы кылып, мында бекем турду. Хизб Умматка насаат кылды жана өз принцибине бекем амал кылып Аллах Азза ва Жалла албетте нусрат жана жеңиш берет деп ишенип, дагы эле насаат кылууну улантууда. Аллах Тааланын ушул каламысына негизделип, ийгиликти Аллахтан үмүт кылууда:

﴿وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

«Араңарда жакшылыкка даъват кылган, маъруфка буйруп, мункардан кайтарган бир жамаат болсун, дал ошолор ийгилик табуучулар»

[3:104]

Хизб Аллах Тааланын ушул аятына негизделип, нусратты Аллахтан үмүт кылууда:

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِنْ تَنْصُرُوْا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ﴾

«Эй муминдер, эгер силер Аллахка жардам берсеңер, Ал Зат да силерге жардам берет жана согуш майданында кадамыңарды бекем, туруктуу кылат»

[47:7]

Өзгөртүү керек болгон вакиъге байланыштуу иштер

– Хизб негизги этибарды Умматка каратты жана ага каршы түзүлүп жаткан бардык пландарды ачыкка чыгарды. Умматты туура багытка багыттады, Ислам мабдасына тескери келбеген ар кандай каражаттан пайдаланып куфрга каршы күрөштү.

– Умматты өзүнүн долбооруна канааттандыруу үчүн керектүү таза исламий сакафат иштеп чыкты, Ислам мабдасы-системасы

мусулмандарга кандай жакшылык алып келгенин, капиталисттик система дүйнөгө кандай жырткычтык алып келгенин баян кылууда бекем аракет кылды.

– Хизб Умматка – акыйдада бекем турган соң – бир Уммат деген этибарда карады, Умматка азар бере турган жана акимдердин зулум машинасы астына таштай турган эч бир нерсеге Умматты аралаштырбады, өзүн жана мүчөлөрүн курбандыкка салды. Бүгүн Хизб-ут-Тахрир Умматты амандык жээгине – Аллахтын урухсаты менен – тез арада алып чыгуу үчүн даяр турат. Анткени, биз изгилик жеткирүүчүлөрүбүз жана өзүбүздү Расуллалах ﷺдын тарыйкаты негизинде даярдадык.

Капиталисттик мабдага байланыштуу иштер

Хизб-ут-Тахрир ач көз капиталисттик мабдага кымындай болсо да таандык болбогондуктан Аллахка чексиз мактоо айтат, муну өз мүчөлөрүнүн көкүрөгүндөгү урмат белгиси деп баалайт. Хизб капитализмге таандык болуу тиякта турсун, андан бүтүндөй колун жууп, аны номурдагы душман деп билет. Хизб капиталисттик Батыш жана анын малайларынын аёосуз каршылыктарына, эң кеминде аброюн төгүүгө, камакка алууга, куугунтуктоо жана кыйноого салууларына туш келген болсо да, бирок, булардын бирөөсү да анын тирүүлүгүнө зыян жеткире албады, аброюн төгө албады, аракетин токтото албады. Жок, тескерисинче, Аллахтын фазилети жана колдоосу менен, Хизб өзүнүн Халифалыкты тикелөө максатын Умматтын максатына айлантуунун өтөөсүнөн чыкты. Батыштын муътадил исламий адамдар жана кыймылдардын колу менен сунуштап жаткан адаштыруучу сунуштары алдында Уммат Халифалыкты тикелөө тандоосун максад катары кабыл алды. Айланага Америка жетектеген Батыштын көзү менен карап жаткан кээ бир кимселер гана мындан сырткары.

Америка Исламды жаманатты кылуусу оңунан чыкпай, күрөштү өз пайдасына чече албай, бардык айла-амалдары, тузактары жана кылмыштары пайда бербеген соң, муътадил ислам, демократиялык ислам, жарандык ислам сыяктуу оюндарды баштады. Башкаруу жана конституцияга ээ Ислам жана саясий Исламга каршы күрөштү, калыс исламий кыймылдарга террорист тамгасын жабыштырды. Бирок, ал канчалык урунбасын, Уммат кемесин артка бурууга да, аны өз максатынан адаштырууга да кудурети жетпеди. Умматтын максаты – режим жана акимдерди кулатуу. Т.а. режим жана акимдерди Батыш алып келген деген этибарда, Батышты кулатуу. Батыштын Исламга

каршы душмандыгы ушундай бир даражага жетти, бүгүн ал илманийликке ылайыкташтыруу үчүн Куръан нусустарын алып салуу жана Суннатты бекер кылуу жөнүндө ойлоп жатат. Бул үчүн Батыш динди жаңылоо, баяндарды «өнүктүрүү», манхажды өзгөртүү сыяктуу шылтоолорду айтууда. Бирок, бул нерсе нусустарды бекем кармоого жана алардын маанисине чектелүүгө бүтүндөй тескери.

Эй мусулмандар! Бүгүнкү күндөгү вакиъибиз башаратты да, эскертүүнү да өз ичине камтыган. Экөөсү тең бизге байланыштуу. Уммат Исламий мамлекеттен ажырагандан бери көп балээлерди башынан өткөрдү. Батыш аны уммат катары жок кылуу үчүн тынымсыз аракет кылып келди. Бирок, бардык аракеттери ийгиликсиздикке жүз тутту. Албетте, бул Исламдын улуулугунан, Умматтын улуулугунан жана акыйданы бекем кармоодон улам болду. Андыктан, Батыш кафирлери Умматты максатынан жана талабынан т.а. Расуллаллах ﷺдын башаратын жүзөгө чыгаруу жолунан бура албады. Эми, бүгүнкү вакиъибиз өз ичине алган эскертүүгө келсек, силер, мусулмандар, жетекчилигиңерди Ислам мабдасын билбеген батышпарас муътадилдерге беришиңер жана ачуу вакиъиңерге моюн сунушуңар – харам. Батыштын бардык пландарына каршы күрөшүү – мойнуңардаы фарз. Кимде-ким Батыш менен Ислам ортосундагы хазарат күрөшүнө терең, жаркын назар салса, Ислам күчтүү экенин, ал алга умтулуп жатканын, ал эми Батыш алсыз болуп, артка багыт алганын көрөт. Бул жөнүндө жогоруда айтылып өттү.

Ушул күрөшкө шуңгуган мусулман мабда негизинде аракет кылсын, Батышты ээрчибесин. Батыш менен бир аз гана мунаса баруу нусратты кечиктирип, капитализмдин өмүрүн узартат, капитализм караңгылыгы мусулмандарга гана эмес, бүткүл адамзатка жайылышына себеп болот.

Аллах Таала айтат:

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَنْتَقِمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرُمُوٓا
وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾

«Чынында, Биз сенден мурда да пайгамбарларды өз коумдоруна жибергенбиз. Анан алар ачык-айкын далилдерди келтиришкен. Кийин Биз кылмыш кылган адамдардан өч алганбыз жана муминдерге нусрат берүү Биздин мойнубуздагы хак болгон»

[30:47] □

ХІХ ЖАНА ХХ КЫЛЫМДАРДАГЫ БАТЫШ МУФАККИРЛЕРИНИН КҮЧ САЯСАТЫ СТРАТЕГИЯСЫ

Дүйнөнү күч менен башкаруу (3)

Абдулхамид Абдулхамид

Биз алсыздарга орун бербеген ырайымсыз капиталисттик дүйнөдө жашап, ушундай бир мамлекетти тикелөөгө аракет кылып жатабыз, бул мамлекет күчтүү мамлекеттердин чабуулуна каршы бекем тура алышы, кийин күчкө толуп аймагы бардык исламий өлкөлөрдү камтып алышы жана бүткүл дүйнөнү Ислам менен башкаруу үчүн кеңейиши لازым. Ошондуктан, бул орунда Батыш муфаккирлеринин фикирлөө услубдарын жана дуняны башкаруу үчүн зарыл болгон негизги курал жөнүндөгү алардын көз караштары ар түрдүүлүгүнүн себепин түшүнүү үчүн күч саясаты эрежесине жана батыштыктардын ал жөнүндөгү назариясына токтоп өтүүнү зарыл деп билдик.

Биз мурдагы эки макалабызда төмөндөгү темаларды өткөнбүз:

1 – Күч саясаты түшүнүгү;

2 – Деңиз күчтөрү-деңиз стратегиясы жөнүндө саясий түшүнүк;

3 – Кургактык күчтөрү-кургактык стратегиясы жөнүндө саясий түшүнүк.

Эми, ушул тема менен талкууну аяктайбыз:

Германия муфаккирлери назарындагы эң маанилүү (турмуштук) майданга ээ болуу жана күчкө таянуу саясаты түшүнүгү

Мамлекет күч колдонуп жерлерин кеңейтүү аркылуу улуттук мамлекет аймагынан сыртындагы эң маанилүү турмуштук майданга ээ болуу максатын көтөргөн немис муфаккирлеринин башында Фридрих Ратцель (1904-1944-ж.) турат. Анын оюнда, мамлекет жерге байланган жана табиятынан таасирленген органикалык вужуд, инсан аракеттери, калкынын касиеттери жана мамлекет географиялык касиеттерден таасирленет. Ратцель күчкө таянуу саясаты менен кеңири майданга ээ болгон континент малекеттери ортосунда бекем байланыш бар экенине ишара кылат.

Ал мындай дейт: «Жыйырманчы кылымдагы мамлекеттердин саясий характери кеңири жер майдандарына ээ болууга жана ошол майдандардан пайдалануу үчүн болгон мүмкүнүлүктү ишке салууга аракет кылууда көрүнөт. Чоң сандагы инсаний кубат менен техникалык курал, кеңири географиялык майдан ортосундагы байланыш улуу дүйнөлүк мамлекеттерди тикелөөнүн эң ылайык

негизи. Ошондуктан, адамзаттын келерки тарыхын Россия, Америка жана Австралия сыяктуу ири мамлекеттер белгилейт. АКШ келечекте улуу мамлекетке айланат жана Европаны артта калтырып, эл аралык саясатта аны экинчи орунга түшүрөт».

Бирок, изилдөөчү Рудольф Челлен (1864-1922-ж.) баса белгилешинче, майданы чектелген мамлекеттер жаңы жерлерди өздөштүрүү, же колония кылуу, же башка мамлекеттер менен биригүү аркылуу майданын кеңейтүүгө мухтаж. Себеби, кеңейүү – сакталып калуунун табигый багыты жана зарыл болгон каражаты. Ал эми, кичине мамлекеттерге келсек, алардын саясий орду маданият дүйнөсүнө эми кадам койгон адамдардын өнүгүү дүйнөсүндөгү ордуна окшойт. Ири мамлекеттер канчалык өнүксө, кичине мамлекеттердин мааниси азаят.

Челлендин оюнда, мамлекет вужудунду күч мыйзамдан маанилүү нерсе болуп эсептелет. Ал эми, согуш – күч саясаты үчүн тажрыйба майданы. Келечекте кургактыктагы мамлекеттер деңизчиликке негизделген мамлекеттерди жеңишет, деңизчиликке негизделген мамлекеттер жеңилүүгө учурайт. Континент мамлекеттер деңизде өкүмдарлык орнотот. Улуу күчтүү мамлекетти тикелөө үчүн өз аймагында табигый чегаралар менен корголгон кеңири майдан, эркин аракеттенүүгө ыңгайлуу жолдор, жогору даражадагы ички биримдик керек.

Челлендин фикиринде, Россия жыл бою кемелер сүзгөн деңизди көзөмөлдөй албаганы үчүн эркин аракеттенүүгө ыңгайлуу жолдордон куру калган. Британия болсо түрдүү калк жана улуттардан түзүлгөнү үчүн анда ички биримдик жок. Ал эми, бытыранды Германияда үч фактор жок, бирок, ал биригип кеңейе турган болсо Евразиядагы эң чоң күчкө айланат.

Карл Хаусхофердин (1896-1946-ж.) оюнда, мамлекет үчүн кеңири биосфера болушу зарыл. Себеби, биосфера мамлекеттердин саясатында эң маанилүү фактор болуп эсептелет. Мамлекеттин күчүнөн көздөлгөн максат – согушта жеңишке жетүү. Мамлекеттин кургактык, деңиз жана океандарга карата жайгашкан орду анын күчүн белгилей турган географиялык элемент болуп эсептелет. Ошондуктан, мамлекет өз ресурстарына таянып экономикага курушу үчүн жер майданын кеңейтиши лазым. Себеби, мамлекеттин күчү деңиз, кургактык жана аба күчтөрүн өнүктүрүүгө таянат.

Хаусхофер Тынч океаны регионунда жетиштүү даражада кеңдиктер жана үлкөн байлыктар бар экенин айткан. Анын оюнда, Германия Биринчи дүйнөлүк согушта көргөн зыяндарын ушул байлыктар менен толукташы мүмкүн жана ал аскерий өкүмдарлыгын орноткондон кийин бул байлыктардан пайдаланышы лазым. Ал Тынчтык океанындагы маанилүү (турмуштук) жайларды колго алуу үчүн Россия жана Германия ортосундагы кызматташтык менен бирге Германия жана Япония ортосунда кызматташтык зарыл экенин айткан. О.э. Хаусхофер Кытай менен Япония ортосундагы союз маанилүү деп билген. Анын сөздөрүнө ылайык, эгер япон руху Кытай денесине кирсе алардын кубаты Америка жана Россиянын кубатынан өтөт.

Хаусхофер мындай дейт: «Германиянын Европадагы жайгашкан орду жана Япониянын Азиядагы орду батыш жана чыгыш бекеттери болуп эсептелет. Эгер, эки мамлекет ортосунда кызматташтык пайда болсо чоң күч пайда болот. Бирок, Россия экөөсүнүн ортосун бөлүп турат. Ошондуктан, Япония батышка карай, Германия болсо чыгышка карай кеңейиши лазым». Экинчи дүйнөлүк согушта ушундай фикирлер айтылган.

Фридрих Науман Германиянын геостратегиялык кеңейүү зонасын түндүктөн Балтика деңизи, түштүктөн Адриатика деңизи, батыштан Түндүк деңизи жана Фландрия региону, чыгыштан Кара деңиз жана Припять дарыясы деп белгиледи. Наумандын оюнда, ушул регион ага өкүмдар болгон мамлекеттин экономикасын айыл чарба жана тоо-кен өнөр жайы тармагында өзүн-өзү камсыздаган абалга алып келет. Германия аймагы түндүк жана түштүккө созулса, анын калкы үчүн келечекте деңиздеги байлыктарга ээ болуу мүмкүнчүлүгү пайда болот.

Ал эми, Пауль Рорбах Германиянын жогоруда айтылган регоиндордо өкүмдарлыгын орнотушун «чыгыш тарапка кеңейүү бекети» деп эсептеген. Анын оюнда, эгер Германия Англиядан үстөм келүүнү кааласа Усманий мамлекет менен союз түзүшү лазым. Англияга кургактык күчтөрү менен Европадан чабуул кылынышы мүмкүн. Англиянын эң маанилүү (турмуштук) чекити Мисир. Эгер, Англия Мисирди колдон чыгарса Ортоңку жана Жакынкы Чыгыштагы, Борбордук жана Чыгыш Африкадагы бардык позицияларын колдон чыгарат. Муну ишке ашыруу үчүн Германия Биринчи дүйнөлүк согуштан мурун Усманий мамлекет менен союз түздү. О.э. усманий жана немис аскерлерин ташуу үчүн

стратегиялык мааниге ээ болгон «Хижаз аскерий темир жолу» узартылды. Себеби, англистерге Индияда сокку берүү үчүн Араб жарым аралын Кичи Азия менен темир жолу аркылуу бириктирүү керек болгон.

Адольф Гитлер немис калкынын сезимин козгоого негизделген аракетин менен немис муфаккирлеринин геосаясий фикирлерин иш жүзүндө колдонду. Белгилүү болгондой, ал Германия Биринчи дүйнөлүк согуштан кийин бир катар саясий, экономикалык жана социалдык проблемаларга учурагандан кийин «Германия бардык нерседен үстөм» жана «Дүйнөгө Германия өкүмдарлык кылыш керек» деген ураандарды көтөрүп чыккан. Адольф Гитлер «күч колдонуп башкалардын эсебинен кеңейүү», «жер жүзүндө күчсүздөргө орун жок» деген идеяны айгинелейт десек болот.

Гитлер «жер жана анын байлыктарынан илимий негизде пайдалануу немис калкынын жыргалчылыгын камсыздайт» деген фикирлерди четке каккан. Анын оюнда, немис калкынын вужудун сактап калуу жаңы жерлерди басып алууга байланыштуу жана Германия өсүп жаткан калкын азык-оокат менен камсыздашы үчүн жерлерди кеңейтүү саясатын колдонушу керек. Германия үчүн эң маанилүү турмуштук чекит Европа континентинин сырты эмес, бул континенттин өзү болушу зарыл. Себеби, Германия Европаны эксплуатация кылып, анын коопсуздугун камсыздоо үчүн аны колония кылып албаса, ал үчүн Европа сыртындагы колониялар пайдасыз.

Гитлердин «Менин күрөшүм» деген китебинде мындай дейт: «Чоң мамлекеттерден айырмаланып кичине мамлекеттер алсыз болушат. Чоң мамлекеттер болсо чабуул кылган тарап өз максатына жетишинен мурун кыйроого учурайт». Гитлер ошол чоң катаны өзү жасап Россияга чабуул кылды. Ал мындай дейт: «Британиянын деңизде ээлеген позициясын, үлкөн деңиз күчтөрүнө ээ экенин, мындан тышкары Европа жана Түндүк Америкадагы англосаксондор алдында ээлеген ордун эсепке алып Германия Биринчи дүйнөлүк согушта аны менен союздаш болушу керек. Себеби, бул нерсе ага материалдык да, моралдык да кубат берет. О.э. канча курмандык берилбесин, Англия Германиядан өзүнүн колониялык талабынан баш тартууну, Германияны алдыңкы деңиз күчүнө ээ мамлекетке айлантуу долбоорунан баш тартууну, Британия өнөр жайы менен атаандашуудан тыйылууну жана Германия кургактык күчтөрүн күчөтүүнү токтотууну талап кылса да

Германия Англияны ыраазы кылып, аны өзүнө тартышы керек». Гитлер бул фикирин Экинчи дүйнөлүк согушта иш жүзүндө колдонбоду.

Аба күчтөрү-аба стратегиясы саясий түшүнүгү

Экинчи дүйнөлүк согушта аба куралы канчалык маанилүү экени көрүндү жана согушуп жаткан тараптар андан кеңири пайдаланды. Ошондо ким стратегиялык аба базасына ээ болсо дүйнөдөгү эң чоң күчкө айланат деген стратегиялык ишеним пайда болду. Себеби, аба күчтөрү күрөшүп жаткан тараптар ортосунда тараза ташына айланды. О.э. кургактык жана суудагы аскерий операциялар үчүн ыңгайлуу болбогон тоо жана баткак сыяктуу табигый тоскоолдуктарды басып өтүүдө кургактык жана деңиз куралдарынын үстөмдүгү көрүндү. Орус аскерий учкучу генерал Александр Северский аба күчтөрүнө карата стратегиялык характерге ээ фикирлерди айткан кишилер арасында эң көзгө көрүнгөнү. Ал аба күчтөрүнүн маанисин далилдеп, аба күчтөрү келечекте кургактык жана деңиз күчтөрүнөн үстөм болушун айткан.

Северский дүйнөнү экиге: чыгыш жана батышка бөлгөн. Дүйнөдөгү стратегиялык аба күчтөрү аракетинин картасы үчүн түндүк уюлду (Арктиканы) негиз кылган.

Анын оюнда, Борбордук жана Түштүк Америка АКШнын аскерий аба күчтөрүнүн өкүмдарлыгы астында болот. Бул жерлер АКШ үчүн чийки сырьёлор жана азык-оокат сактала турган кампа, АКШда өндүрүлгөн продукциялар сатыла турган базар. Ошол эле учурда, Азиянын түштүгү жана түштүк-чыгышы Советтер Союзунун аба күчтөрүнө моюн сунат. О.э. Сахаранын түштүгүндөгү региондор дүйнөнү экиге: түндүктө ак жана түштүктө кара бөлүккө бөлөт.

Северский Россия жана Америка аба күчтөрүнө таандык региондорго: Арктика, Россия борбору, Америка борбору, Батыш Европа, Азиянын түндүк-чыгышы жана араб өлкөлөрү кирет деген. Северскийдин фикиринде, ким эң күчтүү аба күчүнө ээ болсо жогорудагы чечүүчү регион үстүнөн өкүмдарлык кылат. Себеби, бул регион кагылышуу майданы жана дүйнөгө өкүмдар болууга ачкан жол.

АКШ Северскийдин фикирлерин иш жүзүндө аткарды. АКШ Америка континентин коргоо үчүн түндүк уюлду биринчи фронт катары карады. Ошондуктан, ал жерге аскерий аба жана ракета базасы, радар системасы базасын курду. Өз кезегинде Советтер

Союзу да өз мамлекетине караштуу түндүк аймактарына аскерий базаларды курду. Бул региондорго кургактык тараптан чабуул кылууга кыйын болсо да, бирок, аларды коргоо да оңой эмес.

Уюл региону Америка, Азия жана Европага моюн сунган бөлүктөрдү өз ичине алат. Россия Түндүк муз океанынын 49%ына т.а. 14 миллион кв.км. майданына ээлик кылат.

Россия чегаралары Азия менен Түндүк Американы бөлүп турган Беринг кысыгынан Финляндия жана Кольск жарым аралына чейин созулган. Ал эми, АКШнын чегаралары Беринг кысыгынан Аляскага чейин созулган. Аляскадан Гудзон түндүгүндөгү үчтүк архипелагына чейинки регионго Канада ээлик кылат. Бул жерде Данияга караштуу Гренландия аралдары жана Норвегияга караштуу Шпицберген аралдары бар.

Уюл жана аны курчап турган региондон Америка жана Канаданы Ыраакы Чыгыш жана Батыш Европа менен бириктирип турган чоң чөйрөдөгү авиалиниялар өтөт. О.э. мында аралык жана убакыт үнөмдөлөт, Чыгыш жана Батыш ортосунда өз ара алакалар алып барылат. Уюл региону өзүнүн муз аралдары менен стратегиялык борборго айланган. Ошондуктан, америкалык генерал Генри Арнольд «Эгер Үчүнчү дүйнөлүк согуш жүз бере турган болсо анын стратегиялык борбору Түндүк Уюл болот» деген.

Ошондуктан, бул регион Советтер Союзу жана Американын стратегиялык ракета жана аба базалары менен курчалган. Ал тургай, Американын Гренландиянын түндүк-батышындагы Туле базасы Москвадан 4430 км. алыстыкта жайгашкан. Нью-Йорк шаары болсо Россиянын Рудольф аралындагы аскерий базасынан 6115 км. алыстыкта жайгашкан. Эгер, эки мамлекеттин бири ири калк жашаган борборду ойрон кылууну кааласа, орточо алыстыкка учкан ядро ракеталарын ишке салышы жетиштүү.

Гренландия аралы батыш жарым шары чыгыш жарым шарына каршы турууда коргонууда да, чабуулда да маанилүү чекит болуп эсептелет. Ошондуктан АКШ Дания менен түзгөн келишими бүткөндөн кийин да ал жерден өз базасын алып чыгуудан баш тартты.

Бирок, Американын бардык аскерий аба базалары анын чегарасынан сыртта жайгашкандыктан АКШ алардын үстүнөн толук өкүмдарлык кылышы татаалдашат. Ошол эле учурда, Советтер Союзунун аскерий аба базалары өз аймагында жайгашкан. Бул болсо, Советтер Союзунун позициясын бекемдөөчү фактор болот.

Себеби, Советтер Союзу ушул себептен улам өз базалары үстүнөн толук өкүмдарлык кыла алат. О.э. Советтер Союзу өз базаларын коргоо үчүн деп шылтоо кылышы жана Америка базаларын болсо агрессия үчүн курулган деп айтышы мүмкүн.

Бул, мамлекеттин аймагынан сыртта жайгашкан аскерий базалардын терс тарабы. Себеби, бул жагдай ошол базалар жайгашкан мамлекеттер өз жерлерине өзү кожоюндук кылуу саясатына тескери болуп, убагы келсе аны бошотуп коюуну талап кылышы мүмкүн. О.э. бул базалардын ээси болгон мамлекет алардан башка мамлекеттерге агрессия кылууда пайдаланышы мүмкүн. Бул болсо ушул базалар жайгашкан мамлекет башка мамлекеттер тарабынан бутага алынышына себеп болот. Мисалы, АКШ мамлекети Дания жана Канада аймагынан туруп Россияга агрессия кыла турган болсо, бул эки мамлекетти Россияга каршы коёт. О.э. бул база жайгашкан мамлекеттин калкы ушул базалардан чыгууну талап кылып, демонстрацияларды өткөрүшүнө түрткү болот. Натыйжада, түрдүү туруксуздуктар пайда болушу мүмкүн. Мындан тышкары, улуу мамлекеттердин таасири астында болгон жана ага көз каранды мамлекеттердин малайлыгы ачылып калат. Мисалы, Инжирлик базасы Эрдаган жана анын режими АКШга малай экенин ачыктоодо чоң роль ойнойт.

Америка саясаты өз базаларын аймагынан сыртка жайгаштырышынан максат – анын жерин ээлеп алууга аракет кылып жаткан агрессивдүү мамлекеттерге тоскоолдук коюу.

Себеби, Америка өлкө тынчтыгы саясий вужуду ичинде гана эмес, ал өзүнө карата турмуштук мааниге ээ деп эсептеген региондордун тынчтыгына байланыштуу деп билет.

Северскийге каайта турган болсок, ал кургактык жана деңиз күчтөрүнө карата аба күчтөрүнө адаттан сырткары жогору баа бергенин аша чабуу деп айтса болот. Себеби, согуштан максат жалаң ойрон кылуу эмес, экономикалык жана аскерий максаттарда жерден пайдалануу үчүн аны басып алуу. Бул болсо, кургактык күчтөрү менен гана ишке ашат. Ошондуктан, кургактык күчтөрү ар кандай согуштун таянычы болуп эсептелет. Деңиз жана аба күчтөрү болсо кошумча фактор болуп эсептелет. Себеби, мамлекеттин кеңейип, кыскарышы анын кошуунуна байланыштуу.

Космостук күч-космос стратегиясы саясатынын түшүнүгү

Эки уюл т.а. АКШ менен Советтер Союзу жыйырманчы кылымдын ортолорунда ядролук куралга, бири-бирин жана

дүйнөнү кыска убакыт ичинде ойрон кылуу куралына ээ болду. Советтер Союзу америкалыктардан ядролук курал тармагында өтүп кеткени айтылган соң АКШ сексенинчи жылдарда жылдыздар согушу деген жаңы коргоо стратегиясын жарыялады. Ушул убактан тартып, ким космоско ээлик кылса, жер жүзүнө ээлик кылат деген саясий эреже пайда болду.

Эки улуу мамлект 1961-жылдан баштап космос сырларын үйрөнүүдө жарышты. Алардын максаты жер жүзүндөгү турмуштук кызыкчылыгын сактоо үчүн космосту багындыруу болгон.

Америка жерди курчап турган космосту массалык кыргын куралдары менен куралдантууга каратылган аскерий программасын жарыялады. Алар континентер аралык учкан ядролук күжүрмөк бөрккө ээ баллистикалык ракеталар сыяктуу жер жүзүндө аракеттене турган бутага катасыз тийген жана адаттан тышкары тез куралдар эле. Америка ушул куралдарын жарыя кылган соң, жаңы куралдануу жарышы башталды. Кийин эки чоң мамлекет космостогу жүздөгөн станцияларга радиологиялык куралдарды орнотушту. Алардын айтымындаа, бул станциялар согуш башталгандан бир нече мүнөттөр ичинде баллистикалык ракеталардын чоң бөлүгүн иштен чыгарышы мүмкүн.

Америка күчтүүлөр ортосундагы чечүүчү күрөш космосто болот жана ким жылдыздар согушунда жеңип чыкса жерге ошол ээлик кылат деген стратегияны карманат. Американын максаты – Советтер Союзу ракеталарынан Американы коргой турган, ракеталарга каршы космостук коргоо системасын жаратуу жана ушул аркылуу жер жүзүнө өкүмдарлык кылуу. Космостук күч стратегиясы ким космоско ээлик кылса, жер жүзүнө ээлик кылат деген түшүнүктөн келип чыккан. Себеби, согуш майданын космоско көчүргөн техникалык өнүгүү себептүү кургактык, деңиз, аба күчтөрү жана ядролук ракеталар сыяктуу салттуу куралдар космос куралдары алдында арзыбас болуп калды. □

ДУЙНӨГӨ ӨКҮМДАР БОЛГОН УММАТТАР ӨТМҮШТӨ КАЛДЫ, ИСЛАМ УММАТЫ ГАНА КЫЯМАТКА ЧЕЙИН БОЛОТ Мухандис Хасбуллах Нур – Хартум

Тарыхтагы окуяларды күзөткөн киши ушуга күбө болот: өтмүштөгү бир нече умматтар кылымдап өкүмдар болуп, калктарды жана өлкөлөрдү моюн сундурганына карабастан, алар кыйрап, ойрон болушту, унутта калышты. Бүгүнкү күндө алар тарых китебдеринен башка эч жерде табылбайт. Бул сыяктуу умматтар далай. Алардын айрымдарын мисал кылып келтирип өтөбүз:

Фарс падышалыгы. Биздин заманга чейин 559-жылдан баштап улуу империя болду, аны миладий 644-жылы саййидибиз Умар ибн Хаттаб кулатты. Бул мамлекет Иран, Мавароуннахр, Ирак, Шам, Мисир, Яман мамлекеттерин өз ичине алып, бир миң эки жүз жыл турду. Бирок, кулатылгандан кийин бирер киши аны кайра тикелөө чакырганын укпадык.

Рим империясы (Батыш жана Чыгышы). Ал да миң жылдан ашык өкүм сүрдү. Өкүмдарлыгы Европа, Азия жана Африканын көптөгөн мамлекеттерине жетип барды, бир нече кылым биринчи мамлекет болуп турду. Аны менен Ислам мамлекети ортосунда түрдүү өлкөлөрдө көптөгөн согуштар болду. Кийин ал да эр жүрөк командачы Мухаммад Фатихтин колу менен кулатылды жана өтмүшкө айланды. Аны да кимдир бирөө кайра тикелөөгө чакырып жатканын укпадык.

Португалия империясы. Ал алты кылым өкүм сүрдү жана бул доордо кеңири аймактарга өкүмдарлык кылып бүгүнкү күндөгү алтымыш эгемендүү малекеттин жерлерин өз ичине алган Португалия колониясын түздү. Бул империя колонизатор мамлекет болуп, Африка мамлекеттерин ачкан. Ал Усманий мамлекет менен, өзгөчө, Батыш Африкада согушушкан. Бирок, ушунчалык даражага жеткенине карабастан, бүгүн Португалия мамлекети аймагы болгону 92 миң кв.км.ге барабар, он миллиондон ашпаган калкы кандай жеш, кандай ичүү керек, улуттук мамлекеттин чегараларын кандай коргоо керек деген фикирден башка нерсени билбейт.

Испания империясы. Кээ бирөөлөр бул мамлекетти миладий он сегизинчи кылымда биринчи мамлекет болгон дешет. Ал да Ислам мамлекетине каршы бир нече согуштарды алып барган жана Түндүк Африканын белгилүү бир бөлүгүн ээлеген, Европа мамлекеттерине сөзүн өткөрүп, өкүмдарлыгы жана таасири Түштүк Америкага чейин жеткен. Бүгүнчү?! Бүгүн бул мамлекетти эч

кайдан укпасың. Уксаң да футбол, өгүз уруштарын угасың. Ал ыдыроо алдында турат, акыры, Каталония бөлүнүүгө аракет кылып жата!

Советтер Союзу. Мурда дүйнөдө экинчи мамлекет эсептелген жана ондогон жылдар аралыгында биринчи мамлекет болуу үчүн АКШ менен атаандашып келген бул мамлекет бир күндө эле кулады.

Британия империясы. Бул мамлекеттин күнү эч качан батпайт дешкен. Себеби, анын бийлиги бүткүл дүйнөнү курчаган, Африка, Азия, Австралия, Европадагы көптөгөн мамлекеттерге толук өкүмдар болгон. Түштүк Америка жана Түштүк Америка континенттерине чейин жетип барган. Ага да башка мамлекеттер сыяктуу алсыроо жетти жана эл аралык таасири калбады. Болгону, чиренип эл аралык саясатка аралашып жатат. Мунун үстүнө, Шотландия менен Түндүк Ирландия тарабынан бөлүнүү коркунуч туулууда, ыңгайлуу учур табылары менен экөөсү тең бөлүнүп кетет.

Бул жана андан башка көптөгөн мамлекеттер болгон, алардын баары дүйнөгө өкүмдар болушту, кийин өтүмүшкө айланып унутта калышты.

Исламий тарыхка келсек, аны күзөткөн киши өкүмдар болду, кийин тарыхка айланды деген сөз Ислам мамлекетине бүтүндөй жат экенине күбө болот. Расулунна ﷺ колу менен тургузулган Ислам мамлекети өтө кудуреттүү болуп туулду жана бул кудурет рошид Халифалык доорунда дагы да бекемделди. Ал Умавийлер доорунда кеңейип, дүйнөдө эч кандай атаандашсыз биринчи мамлекетке айланды. Кийин Умавийлер жана Аббасийлер доорунда да ушундай кубат жана көлөмдө белгилүү бир доор өкүм сүрдү. Кийин болсо Халифалык алсыз абалга түштү жана аны Бувайхилер басып алышты. Кийин Аллах ага Салжуктарды жөнөттү, алар Халифалыкты кайра улуу абалына келтиришти. Ушул мамлекет узак убакыт кресттүүлөргө каршы күчтүү позицияны карманып келди. Бирок, кайра алсыз абалга түшүп, бүткүл Шам өлкөлөрүн багындырган кресттүүлөр каршысында чегинди. Кресттүүлөр исламий дүйнө борборунда өздөрүнө караштуу бир нече королдуктарды тургузушту, Фалестинага бастырып кирип, Куддусту ээлеп алышты жана ал жерде сексен жылдан ашык өкүм сүрүштү. Ошондо Имадуддин Зангий, андан кийин Мухаммад Зангийлер чыгып, Халифалык мамлекетине кайра жан киргизишти,

кресттүүлөргө каршы кыйраткыч согуштарды алып барып, аларды Шамдан чыгарышты. Кийин Салахиддин Айюбий чыкты. Ал ушул жеңиштердин соңунда кресттүүлөрдү акыркы чеби – Куддустан кууп чыгарды.

Бирок, ага карабастан Халифалыкты кайра алсыздык курчап алды. Буга валийлерди бөлүнүүлөрү жана чатакташуулары, дуняга азгыруулары, жихаддан баш тартып, бири-бирине каршы согушуулары себеб болду.

Арадан узак убакыт өтпөй монголдор келишти жана бүткүл мусулман дүйнөсүнө бастырып киришти. Алар кыймылдаган бардык нерсени өлтүрүп Багдадга чейин жетишти, кээ бир маалыматтарга ылайык, эки миллионго жакын мусулманды өлтүрүштү. Халифаны да өтө ырайымсыз өлтүрүштү, аялдар жана балдарды туткунга алышты. Көпчүлүк адамдар Ислам мамлекети бүтүндөй жок болду, кайтып келбейт деген тыянакка келишти. Бирок, таптакыр андай болбоду. Монголдор Фалестинаны басып алганына эч канча убакыт болбостон Кинана жериндеги мамлуктардан Сайфуддин Кутз чыкты, күч-кубатка толгон аскер тартып, Айн Жалут согушунда монгондорду жеңди. Акыры, баарын Шам жана Ирактагы бүткүл Ислам диярларынан сүрүп чыгарууга жетишти, Халифалыкты кайра өзүнүн улуулук макамына кайтарды. Жер жүзүндө бузгунчулук кылуудан башка нерсени билбеген монголдор Исламга киришти. Тарыхта андай нерсе болбогон, себеби жеңүүчү жеңилгендин мабдасын кабыл алды.

Кийин ич ара согуш себебдүү Халифалык дагы алсырады, бири-бирине каршы кичине мамлекеттерге бөлүнүп кетти. Алар бири-бирине каршы күчтөрүн көрсөтүштү. Мына ушундай алсыздык жана бөлүнүү доорунда Усманий Халифалык дүйнөгө келди. Бул мамлекет куугунтукталган аз сандуу бир уруудан туулганына карабастан, узак кылым турду жана бул учурда бүткүл дүйнөгө адилет жана рахмат жайып, Батыш дүйнөсүнүн жүрөгүнө коркуу салды. Ал тургай, Усманий Халифалык миң жылдан ашык өкүм сүргөн Византия мамлекетин кулатты. Христиандар борбору болгон ошол убактагы Константинополь (Истамбул) Усманийлер борборуна айланды. Кийин алар фатхтар артынан фатхтарды кылып, Вена дубалдарына чейин, Франция түштүгүнө чейин жетип барышты. Усманий Халифалык дүйнөдө эң биринчи мамлекет катары кылымдап өкүм сүрдү, ушул даражада кудуреттүү эле, аны менен ар кандай кимсе миң өлчөп мамиле кылчу.

Кийин ушул мамлекетке да мурдагыларга жеткен балээ жетти... таасири кыскарды, айбаты жоголду, акыры, 1924-жылы кулатылды.

Булар исламий өлкөлөрдүн чыгышындагы окуялар. Исламий өлкөлөрдүн батышына келсек, ал жердеги абал да чыгыштан дээрлик айырмаланбады. Ал жерлерде да исламий башкаруу алсырап, кулоого жакындашып калган эле. Бирок, Аллах Таала ал жерге кайра жан бергенине күбө болдук. Муса ибн Нусайр Шамалий Африканы, кийин деңизен өтүп Андалусияны (Испанияны) фатх кылды жана Андалусияда улуу бийлик тикеледи, бул бийлик бир канча убакыт кубаттуу болуп турду. Кийин бул Халифалык да алсыздык жана бөлүнүү абалына келди. Бирок, көп өтпөй Абдуррахман ибн Муавия ибн Хишам (Абдурахман Дахил) чыкты жана мамлекетти кайра мурдагы улуу, кубаттуу абалына алып чыкты. Анын мамлекети үч кылым өкүм сүрдү. Кийин бул мамлекетте да алсыздык жана бөлүнүү белгилери көрүндү, валийлер өз ара чатакташты. Кийин Кастилия падышасы Альфонсо VI чыгып бир четтен Андалусиянын жерлерин багындыра баштады. Мына ошондо Андалусия калкы ошол убакта күчкө толгон Муробиттер мамлекетинен жардам сурады, аларга Юсуф ибн Ташфин жооп берип, кресттүүлөрдү жеңип, белгилүү Залака согушунда Альфонсо VIни жеңилүүгө учуратты, Андалусияны кайра кубат жана улуулук даражасына көтөрдү. Андалусия белгилүү бир убакыт Муробиттер өкүмдарлыгы астында жашады. Кийин дагы алсырады, бөлүндү жана Альфонсо VIII пайда болду. Ал бөлүнгөн мамлекетчелердин акимдерин жеңип чыкты. Ошондо Андалусия калкы экинчи ирет – бул ирет Муваххиддер мамлекетинен – жардам сурады. Аларга Юсуф Харун Мансурий жардам колун сунду жана Кастилия мамлекетин жеңди. Альфонсо VIII качып кетти, белгилүү Арак согушунда анын 146 миңден ашык адамы каза болду. Кийин мусулмандардын башын дагы кара булут каптады. Ич ара согуш күчөдү, акыбетте, кордук абалына түшүп, өз боордошторун өлтүрүүдө кафирден жардам суроого чейин жетишти. Мына ошондо айланадагы насранийлер келип, аларды жеңишти, жеңип гана калбастан, кырып салышты. Кыргыздан качып кутулгандар же өзүн насраний катары көрсөткөндөр гана аман калышты.

Усманий мамлекет кулатылгандан тартып мусулмандар халифасыз калып, карышкырлар арасындагы калышты, аларга башбаанек берүүчү да, жардам көрсөтүүчү да жок. Колонизатор

мамлекеттер ар тараптан талашты, мусулман өлкөлөрүндөгү акимдер мусулмандарды репрессия кылууда жана Умматтын байлык жана ресурстарын ташып кетүүдө аларга жардам беришти. Ушул жерде табигый суроо пайда болот: эмне үчүн мурда Ислам оту өчө башташы менен, көп узабай, бул отту мурдагыдан да жалындуу жана нурдуу жалындаткан адам чыккан. Бирок, бүгүнкү күнү ушундай даражада катуу кордукдукка учураган мусулмандарды кайра улуу жана кубаттуу абалына кайтара турган мамлекети дагы эле тикеленбей жатат?! Бул орундуу суроо. Себеби, Ислам жана мусулман мамлекетинин тарыхына насар салсак, ал артка чегинүүлөр артынан тез арада кайра тикеленип алганына күбө болобуз!

Бирок – Испанияда же Усманийлер мамлекетинде болобу – Ислам мамлекетинин кулатылышын терең үйрөнүп чыксак, бул маселеде жаңы факторлор пайда болгонуна жана маселе мурдагы абалынан өзгөргөнүнө күбө болобуз.

Мисалы, маселени Андалусия абалында карап чыксак, насранийлер мусулмандардан үстөм келүү жана жерлерин басып алуу менен гана чектелишпеди, алар мусулмандарды дээрлик бүтүндөй кыргын кылууну максат кылышты. Алардын колунан качып кутулгандар гана же өзүн насраний кылып көрсөткөндөр гана аман калышты. Алар эч бир мусулманга ырайым кылышпады, теги андалусиялык болушканын да өлтүрүштү. Ушул нерсе Андалусия диярларында Исламдын кайра тикеленишин кыйындатты. Усманийлердин сафавийлер мамлекети менен болгон согушу Андалусияны Ислам кучагына кайтарууга тоскоол болгон фактор болду.

Эми, маселени Усманий мамлекет абалында карап чыгалы. Мусулмандар менен насранийлер ортосунда сегиз кылым согуш болду, Европа мамлекеттери мусулмандарга сегиз ирет кол салышты. Бирок, мусулмандарды түп-тамыры менен жок кыла алышпады. Мына ошондо европалыктар аскерий амалияттарын кайра карап чыгууга мажбур болуп, амалияттары мусулмандарга каршы пайда бербей жатканын аңдап жетишти. Бул жөнүндө алардын көптөгөн саясатчылары жана муфаккирлери билдирүү беришкен. Биринчи болуп бул жөнүндө Франция королу пастор Людовик IX айтты. Людовик IX туткундуктан азат кылынган соң мусулмандар менен кандай мамиле кылуу керектиги туурасында осуят калтырган. Алардын катарында, кресттүүлүк аскерий кол

салууларын тынч кресттүүлүк кол салууларына өзгөртүүнү осуят кылды. Негизи, бул да бир максатка каратылып, эки кол салуунун ортосунда айырма жок. Мурдагы күрөштө курал-жарак иштетилсе, тынч күрөштө батыштык миссионерлер сапарбар кылынат жана алар Ислам фикирлерине жана анын жайылышына каршы күрөшүп, Исламды маънавий жок кылууга аракет кылышат. Бул күрөштө миссионерлер Батыштын аскерлери болуп эсептелет.

Британия премьер-министри парламенттин төмөн палатасында сүйлөгөн сөзүндө: «Ырас, бул Куръан мусулмандардын колунда турган соң, Европа эч качан Чыгышка өкүмдар боло албайт жана өзү да тынч-аман болбойт», деген. Ушул мафкура негизинде Ислам Умматына каршы чабуул үч багытта – чыгыштаануучулар, миссионерлер, түздөн-түз колонизаторлор багыты боюнча алып барылды. Бул өтө жаман акыбеттерди алып келди. Буга европалыктар өзүлөрү күбөлүк беришкен. Мисалы, Жан-Поль Ру мындай деген: «Усманий мамлекетти жок кылуу – европалыктар бул мамлекетке - Филиппинден тартып Африка борборуна чейин – ачкан жалпы чабуул көрүнүштөрүнүн бири. Ак түстүү киши мусулман кишиге өкүмдарлыгын орнотуп, тирүүлүк жөнүндөгү өзүнүн түшүнүктөрүн, жашоо таризин, идеологиясын, план жана тактикасын ага зордоп өткөрдү». Алар ушул аркылуу мусулмандын өздүгүн өчүрүүгө урунуп, акыйдасын бутага алышты. Натыйжада, акыйдага түрдүү ката түшүнүктөр кирип келди. Исламий хукмдар бутага алынып, алар туурасында күмөндөр пайда кылынды. Мусулмандардын өлчөөлөрү бутага алынып, халал жана харам өлчөөсүнүн ордуна пайда жана зыянды алып келишти. О.э. башкаруу жана саясатта да, бүтүндөй, Ислам фикирлерине алакасы болгон нерселерди өчүрүштү, алар жөнүндө күмөн ойготушту. Ислам дегенде жалаң гана ибадаттардан башка нерсени билбеген мусулман перзенттерин өстүрүп чыгарышты. Алардын үстүнө Батыштын буйруктарын аткара турган, пландарын ишке ашыра турган рувайбиза акимдерди орнотушту.

Европалыктар ушундай кылмыштар аркылуу Исламды жашоодон жана жүрөктөрдөн сууруп алууга жетиштик деп ойлошту. Бирок, алардын тилегин таш капты! Себеби, Аллах Субханаху ва Таала бул Умматка Хизб-ут-Тахрир жамаатын берди. Шайх Такийюддин Набаханий рохимахуллах негиз салган бул Хизб мусулмандарга жана алардын мамлекетине жеткен проблеманын негизи кайда экенин, ал – Исламды жакшы түшүнбөстүк, анын чечимдерине

ишенбөө, акыйда жөнүндөгү фикирлерге чаң киргендик экенин түшүнүп жетти. Түшүнүп жетип, бул проблемаларды чечти. Умматта өз динине болгон ишенимди кайра ойготту, Исламды колдонуу майданына кайтарууга олуттуу аракет кылды. Акыбетте, Ислам ураанын көтөрүп, шайлоолордо катышкан ар кандай хизб жеңишке жете турган абал жүзөгө келди. Өз кезегинде, бул нерсе кафирлерди Ислам жана мусулмандарга сергек кароого үндөдү, ар бир добушту балээ деп биле турган кылды, изилдөө борборлору саясий Исламдан өтө этият болуу зарыл деген тыянактар чыгарышты. Натыйжада, Ислам бутага алынып, ага түрдүү ысымдар коюла турган болду.

Бирок, бул нерсе Исламды дагы да нурдуу кылып, Умматты өз Исламын дагы да бекем кармоого үндөөдө. Биз Халифалыкты күндүн чыгышын күткөндөй күтүп таң аттырабыз, Халифалык багымдаты жарыяланышына ынтызар болуп, эртеңки Халифалык Күнү болушуна үмүт кылып жатабыз.

Аллах Таалага дуа кылып, Андан Халифалык байрагы желбирегенин көрүүнү nasib кылышын, Ал тартуу кылган ниьматын көздөрүбүз менен көрүп, кубантышын сурайбыз.

﴿وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿۲۸﴾ وَنُمَكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمَا مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾

«Биз болсо ал жерде кордолгон кишилерге камкордук кылууну, аларды (кордук, бечаралыктан чыгарып, адамдарга) башчыларга айлантууну жана аларды мураскорлор кылууну каалайбыз. Дагы аларды ошол жерде жайгаштырып, Фиръавн жана Хаманга о.э. экөөсүнүн аскерлерине (Бани Исраил) тарабынан өздөрү корккон нерсени көрсөтүп коюуну (каалайбыз)» [28:5-6] □

**БУЗГУНЧУ РЕЖИМДЕРДИН МУСУЛМАНДАРДЫ АДАШТЫРУУ
ҮЧҮН КОЛДОНГОН ЧАЛГЫТУУЧУ ПРОГРАММАЛАРЫ**
Эрдаган жана ИШИМ калыбындагы Ислам
Хажарий Саид – Яман

Илимде, шарыйй хукмдарды баян кылууда, бийлик жана башкарууда жоопкерчилик акмак адамдардын колунда болсо мусибаттар көбөйүп, жахилият күчөйт. Расуллуллах ﷺ айтты:

«إِنَّهَا سَنَأْتِي عَلَى النَّاسِ سِنُونَ خُدَاعَةٍ يُصَدِّقُ فِيهَا الْكَاذِبُ وَيَكْذِبُ فِيهَا الصَّادِقُ وَيُؤْتَمَنُ فِيهَا الْخَائِنُ وَيَخُونُ فِيهَا الْأَمِينُ وَيَنْطِقُ فِيهَا الرُّؤْيُوسَةُ قِيلَ وَمَا الرُّؤْيُوسَةُ قَالَ السَّقِيَّةُ يَتَكَلَّمُ فِي أَمْرِ الْعَامَّةِ»

«Адамдарга жалганчы жылдар келет. Ал жылдарда жалганчы чынчылга, чынчыл болсо жалганчыга чыгарылат, саткынга аманат тапшырылып, аманатчы саткынга чыгарылат. Ал жылдарда рувайбиза сөз сүйлөйт. «Рувайбиза ким?» деп суралды. Расуллуллах айтты: **Коом иши үчүн сүйлөгөн акмак**». Ибн Мажа «Сунан»да, Имам Ахмад «Муснад»да, Хаким «Мустадрак»та Абу Хурайрадан риваят кылышкан.

Ушул хадис келечекте рувайбизалар башкаруу жана бийлик иштерине отурушу, токтомдорду чыгарышы жана коом үчүн сөз сүйлөшү жөнүндө кабар берип жатат. Бирок, бул акмактар кантип коомчулук атынан сүйлөө даражасына жетип барат? Кантип мындай мартабага жетишет? Же Уммат аларды анын атынан сөз сүйлөшүнө жөн таштап коёбу? Же Уммат аларды башкаруу жана бийликке отургузабы? Жок, андай эмес!

Бул рувайбизаларды пайда кылып, аларды ушул макамга тикелегендер – Уммат душманы. Ооба, Батыш болжол менен эки кылым ушул рувайбизаларды мусулмандарга аким кылуу үстүндө катуу иштеди.

Англистер Ислам жана мусулмандарга душман яхудий Мустафа Камалды Умматка жетекчи кылды. Мусулмандар болсо аны «Газий» деп мактап, Халид ибн Валид رضي الله عنه га теңешти. Ал бийликке келген соң Халифалыкка чекит коюу, Ислам шариятын өчүрүү жана Умматты ыдыратуу аркылуу Исламды жашоодон четтетти.

Кийин Америка Умматка, негизинен араб калкына алардын арасынан жаңы жетекчини өстүрүп чыгарды. Ал Жамал Абдуннасир болуп, Америка аны теңдешсиз жетекчиге айлантты. Жамал Абдуннасир колнизаторлукка чекит коё турган, Умматты бириктире турган, Фалестинаны жана ыйык жайларды азат кыла турган каарман катары таанылды. Бирок, ал Мустафа Камал сыяктуу Исламга каршы күрөштү жана ага даъват кылып жаткандарды жок

кылды. О.э. колонизаторду, анын сакафатын жана режимдерин исламий өлкөлөргө бекем орноштурду.

Натыйжада, Уммат ичинде социализм, улутчулдук жана мекенчилдик сыяктуу кыйратуучу чакырыктар жаңырды. Уммат бир канча убакыт ыдырап, байлыктары талап-тонолуп жана баалуулуктары тебеленип жашады. Бирок, бул узакка созулбады, себеби, ушул жетекчилердин жүзүндөгү чүмбөт түштү жана Уммат алар жасалма экенин түшүнүп жетти.

Уммат ичинде исламий саясий багыт пайда болуп, адамдарды жетелөөдө жана аракеттендирүүдө бул багыт маанилүү роль ойноду. Бул багыт пайда болгондон кийин Батыш Мустафа Камал жана Жамал Абдуннасилрлерди жетекчи кылып жаратууда колдонгон ыкма жана ураандар менен жаңы жетекчилерди жарата албай калды.

Себеби, Уммат өз динин жана Роббисинин шариятын сагынды. Уммат өз динин жашоодо колдонууга умтулууда. Анын акыйдасынан алынбаган бүгүн колдонулуп жаткан түзүмдөрдү кулатууга умтулууда. Бүгүн Уммат акимдер Батыштын колундагы куурчак экенин, Америка терроризмге (Исламга) каршы күрөшүү деп алып барып жаткан эл аралык күрөштүн акыйкатын түшүнүп жетти. Ооба, Уммат Америка терроризм дегенде Исламдын турмушка кайтышынан коркуп жатканын билди.

Уммат өз туруксуздугунун себеби Роббинин шариятына кайдыгер болууда экенин сизди. Уммат ичинде Аллах жиберген нерсе менен өкүм жүргүзүүнү кайра тикелөөгө аракет кылгандар чыкты жана шариятты колдонууга чакыруу элдин талабына айланды. Ошондо Уммат душмандары, өзгөчө Америка Уммат үчүн бири-биринен жаман эки долбоорду пайда кылды. Алар Эрдаган жана ИШИМ эле. ИШИМ жөнүндө айтсак, ал Ислам жана исламий мамлекетти жаман көрсөтүү жана Исламды канкор, баш кесер, ойрон кылуучу жана аялдарды туткунга алуучу дин катары көрсөтүүгө аракет кылды.

ИШИМ мусулмандарды акыйдасынан адаштырды, алардын шектүү итикаддарына каршы чыккандарды өлтүрдү. Аларга байъат бербегендерди жана алардын залым башкаруусуна каршы чыккандарды өлтүрдү. Алар менен бирге согушпагандарды да өлтүрдү.

Душмандар Умматка ит сыяктуу чабуул кылышты, өлкөлөрүн ойрон кылды, аял жана балдарын өлтүрдү. Душмандар бул иштерди Батыш Исламды жаман көрсөтүү үчүн пайда кылган

ИШИМге каршы күрөш наамы астында жасады. Батыш мусулмандарга карата: бул силер чакырып жаткан шарияттын колдонулганы жана силер айтып жаткан исламий мамлекет, Анын артынан кандай пайда көрдүңөр, өлтүрүү, ойрондулук, мечит жана үйлөрдүн бузулушунан башка эч нерсеге жетишпедиңер, Иракта болобу же Сирияда болобу, байыркы да, заманбап да үй калбады деп айтып жаткандай.

Бирок, Уммат бул уюмга жана анын мамлекетине алданбады. Себеби, Уммат перзенттери Мухаммад ﷺ, рошид халифалар жана алардан кийинкилер колдонгондой Исламды колдоно турган Исламий мамлекетте жашабаса да, исламий фикирлер алардын жүрөгүнө бекем орношкон. Уммат перзенттери Исламды кандай колдонуу жана адамдардын иштерин кандай башкарууну билет.

Өзгөчө, бүгүн Уммат арасында аны Ислам мабдасы менен ойготуу үчүн аракет кылып жаткан кишилер бар. Уммат Халифалык мамлекетинин жихазы, түзүмдөрү, ушул түзүмдөрдү колдонуу абалын билет. Бул мамлекет жүрөктөрдө жана акылдарда орношкон. Ошондуктан, бул мамлекет жөнүндө эч нерсе билбеген капарсыздар аны жаман көрсөтө алышпайт.

Ал эми, Эрдаган долбоору жөнүндө айтсак, ал бүгүнкү кылымдын рувайбизасы Ражаб Таййиб Эрдаган жетекчилигиндеги Түркия тажрыйбасы. Адамдар аны исламий ураандарды көтөрүп жатат деп ойлошууда. Бирок, бул ураандар катардагы адамдарды алдаган ураандар гана. Эрдаган долбоору Ислам башкаруу түзүмү экенинен чалгытуу, анын экономикалык жана саясий жагын бекер кылуу негизине курулган. Бул долбоор эки таяныч негизине курулган:

Биринчи таяныч: модернизация (жаңылануу) наамы астында Исламды абалга ылайыкташтыруу жана муътадил (демократиялык) Ислам наамы астында Исламды бурмалоо.

Экинчи таяныч: Илманийликке исламий түс берүү жана аны Исламга тескери болбогон көрүнүштө көрсөтүү.

Эрдаган ушул жылы март айында болуп өткөн басма сөз конференциясында мындай билдирүү берген: «Ислам хукмдарын модернизациялоо зарыл. Себеби, он төрт кылым мурун пайда болгон хукмдар менен Исламды колдонуу мүмкүн эмес. Ислам заман жана мекенге карап ар түрдүү колдонулат».

Эрдагандын бул билдирүүсү таң калычтуу эмес. Ал Шам өлкөсүндөгү Исламды кабыл алып жаткан кишилерди өлтүрүү үчүн

эртели-кеч аракет кылып жатат жана аскерий күчтөрүн даярдап жатат. Эрдаган бир тараптан Түркия чегарачыларына мусулмандарга ок атууга урухсат берип жаткан болсо, башка тараптан аларды мамлекет аймагында ачкалык, чаңкоо жана сууктан өлүшүнө унчукпай карап турат.

Эрдаган бул билдирүүсү аркылуу шарый далилдер бир кездерде жарактуу болгон болсо, бүгүн алар жараксыз деп жатат. Ал Исламды жана анын өкүмдөрүн жаңыча талдоодо (бурмалоодо). Анын бул талдоосу Умматка жана анын баалуулуктарына тыгыштырылган Батыш сакафатына, анын жалпы кызыкчылыктарына ылайык келет. О.э. Эрдаган бул билдирүүсү аркылуу адамдардын Роббиси өз пенделери үчүн чыгарган дастур убакыттын өтүшү менен кайра карап чыгууга муктаж демекчи. Ошол эле учурда, ал англистер Мустафа Камал аркылуу койгон жана бүгүн Түркияда колдонулуп жаткан дастурду өзгөртүүгө батына албай жатат.

Эрдаган Ислам хукмдары өзгөргүс экенин, өзгөртүүгө муктаж эместигин, адам проблемаларынын чечими экенин, турмуштун бардык тармактарын өз ичине алышын билбейби?! Ал он төрт кылым адамдарды башкарган Куръан хукмдары жана Пайгамбарыбыздын сүннөтү кыяматка чейин башкарууга жарактуу экенин кантип билбейт?!

Эрдаган бул билдирүүсү менен Түркия калкын 1924-жылдан бери кыйнаган, турмуштун бардык тармактарынан динди алыстаткан, ал тургай, жеке жаатта да динди инкар кылган илманийликке исламий түс берүүгө умтулууда. Илманийлик динсиздик болуп, кудайсыздыктын синоними. Ал динди бүтүндөй инкар кылат, Исламга ачык душман. Түркия калкы илманийликти кабыл алган болсо да, илманийликтин ээлерин душман деп билет. Бирок, кафирлер бүгүн Америка малайы болгон Эрдаган аркылуу дагы да ыфласыраак жана алдамчыраак илманийликти киргизмекчи. Америка Ислам кийимин кийген жана жалаң жеке турмушка чектелген исламий туйгуларды кабыл алган илманийликти киргизмекчи. Ислам кийимин кийген мындай илманийлик жеке турмушка байланыштуу жана мамлекет иштерине аралашпай турган исламий ураандарды кабыл алат.

Ал эми, мамлекет жана коом түзүмдөрү жаатында бул долбоор нукура илманий. Илманийлер, исламчылар болобу же илманийлерби, айырмасыз, алардын баары адамзатты кудай кылып

карашат. Алар инсанды мыйзам иштеп чыга турган, адал жана арамды белгилей турган шарияга айлантышат. Бул болсо, Куръанга тескери. Аллах Таала шарият түзүүчү, адал жана арам кылуучу экенин айтат:

﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

«Өкүм Аллахка гана таандык. Ал силерди Өзүнө гана сыйынууга буюрган. Эң туура дин мына ушул. Бирок, адамдардын көпчүлүгү муну билишпейт» [12:40]

Эрдаган долбоору Жакынкы Чыгыш иштерин изилдеген RAND мекемеси пайда кылган. Бул мекеме көпчүлүк изилдөөлөрүн эл аралык мыйзамга жана Батыш жашоо таризине ыраазы болгон муътадил исламий жамааттарга багыттаган. О.э. бул жамааттар динди саясаттан бөлгөн демократиялык түзүмгө ыраазы болушкандан кийин аларды башкарууга алып келүү үстүндө иш алып барган. Батыш изденип жаткан нерсесин Эрдагандан, анын партиясынан тапты жана аны башкарууга алып келди. Эрдаган башкаруу жана мыйзам чыгарууда демократиялык, экономика жана мүлккө ээлик кылуу туурасында болсо капиталисттик Исламды башкарууга алып келүүнү каалап жаткан исламий кыймылдар үчүн чырайлуу долбоорго айланды. Эрдаган адам жана аял укугу туурасында батышча жалпы эркиндиктер негизинде Исламды алга сүрүүдө. Алар муну муътадил Ислам деп аташты. Алар Исламга жат, куфр фикирлери менен аралашкан, башкарууну калкка берген, шариятты мыйзам жана дастур катары колдонуудан корккон, исламий хукмдарды жалаң жеке иштерге чектеген Исламды каалап жатышат. Мындан тышкары, алар бул иштерди Аллахтын хукму болгону үчүн эмес, жалпы эркиндиктерди коргоо үчүн ишке ашырышууда. Ошондой болгон соң, ушул ачык куфрду Ислам деп атоого болобу?!

Эрдагандын башкаруусун жеке адам катары Исламга амал кылышы жана аялынын жоолук оронушу менен өлчөбөйбүз. О.э. аны мусулмандар үстүнө мажбур тикелеп коюлган башка рувайбизалар менен өлчөбөйбүз. Анын башкаруусун шарият өлчөөсү менен өлчөйбүз.

Аллах Таала жеке иштеринде Аллахтын буйрук жана кайтарууларына моюн суна турган, бирок, шарият менен

башкарбай турган ар кандай акимди катуу азапташы жөнүндө убада берген. Аллах Таала акимге бир нече жоопкерчиликтер жүктөп, эгер бул туурасында этибарсыздык кылса эсеп-китеп кылышы жөнүндө айткан.

Буга Аллахтын пайгамбары Давуд عليه السلامдын кыссасы жаркын далил. Давуд عليه السلام Аллахтын ибадаткөй пенделери арасында орозо тутуу, намаз окуу, Аллахты эстөө жана солих амалдарды кылууда эң жакшысы болгон. Расуллалах عليه السلام ал жөнүндө мындай дейт:

«أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ، وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ»

«Аллах үчүн окулган намаздардын эң жакшысы – Давуддун намазы, Аллах үчүн кармалган орозолордун эң жакшысы – Давуддун орозосу». Давуд عليه السلام Аллах жолунда согушкан мужахид жана мужахиддерди согушка даярдоочу болгон.

﴿وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ﴾

«Давуд Жаалутту өлтүрдү»

[2:251]

﴿وَأَلْنَا لَهُ أَحَدِيْدَ ۖ أَنْ أَعْمَلَ سَبْعِيْنَ وَقَدْرَ فِي السَّرْدِ﴾

«Дагы ал үчүн темирди жумшак кылып койдук. Соотторду жасагын жана (аларды) кадоодо кылдат иш кылгын!» [34:10-11]

О.э. ал өтө чырайлуу үндө тасбих айтчу жана анын үнү чырайлуулугунан асмандагы куштар токтоп калаар эле. Расуллалах عليه السلام Абу Муса Ашъарийдин Куръанды чырайлуу тилават кылып жатканын угуп:

﴿لَقَدْ أُوتِيَْتَ مِزْمَارًا مِنْ مِزَامِيْرِ آلِ دَاوُدَ﴾

«Сенде Давуддун чырайлуу үнүнө окшош үн бар экен», деген. Давуд عليه السلامдын ушунчалык чырайлуу сыпаттарына карабастан, Аллах Таала ал кишини халифа т.а. башкаруу кызматына тикелеген соң, эгер хак (шариат) менен өкүм жүргүзбөсө катуу азаптоо жөнүндө эскертти. Эгер Давуд عليه السلام хак менен хукм жүргүзбөсө ал кишинин шахсындагы жакшы сыпаттарынын кыйматы жок. Себеби, мындай абалда Аллахтын жолунан адашат жана эсеп-китеп күнүн унутат. Ошондуктан, Аллах Таала ал киши жөнүндө мындай дейт:

﴿أَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَادْخُرْ عَبَدَنَّا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ ۗ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾ إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ

مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾ وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۗ كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ

وَأَتَيْنَهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخِطَابِ ﴿٢٠﴾ * وَهَلْ أَتَاكَ نَبُؤُا الْحَصَمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ
 ﴿٢١﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَرِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمَانِ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ
 فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ
 وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَإِي نَعَجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ
 بِسْؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
 وَأَنَابَ ﴿٢٤﴾ فُغْفِرْنَا لَهُ ذَٰلِكَ ۗ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ﴿٢٥﴾ يٰدَاوُدُ إِنَّا
 جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ
 اللَّهِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

17. Сен алар айтып жаткан сөздөргө сабыр кылгын жана Биздин пендебиз кубат ээси болгон Давудду эстегин! Чындыгында ал (Аллах ыраазы боло турган жолго) бүтүндөй кайтуучу. 18. Албетте Биз тоолорду кечинде жана эртелеп аны менен бирге тасбих айта турган кылып моюн сундуруп койдук. 19. Дагы топтолуучу куштарды да (Давуд менен бирге тасбих айта турган кылып моюн сундуруп койдук. Тоолор жана куштардын) баары Давудга моюн сунушка бүтүндөй кайтуучу. 20. Дагы Биз анын мүлк-дөөлөтүн күч-кубаттуу кылдык, ага хикмат жана ачык-айкын сүйлөө белек кылдык. 21-22. Сага (бири-бири менен) доолашуучу (эки жамаат) хабары келдиби? Ошондо алар (Давуд пайгамбар ибадат кылып жаткан) михрабга чыгышып, Давуддун алдына келишкен эле, ал алардан коркуп кетти. Алар айтты: «Коркпогун, (биз) бири-бирибизге зулум кылган эки доолашуучу (жамаат)пыз. Сен биздин ортобузда хак менен хукм кылгын жана (бизден бир тарапка) жабыр кылбагын жана бизди туура жолго баштагын». 23. (Доочулардын бири айтты): «Чындыгында бул менин бурадарым болуп, анын токсон тогуз соолук коюу бар, менин болсо бир гана соолугум

бар. Эми ал (ушул бир гана соолукка да көз артып): «Ошого дагы мени кепил кылгын (мага бергин)», деди да мени бул сөздө-жаңжалда жеңип койду». 24. (Давуд экинчи доочунун сөзүн тыңдабады да) айтты: «Чындыгында ал сенин соолугуңду сурап (жана) өз соолуктарына (кошуп алуу) менен сага зулумдук кылыптыр. Чындыгында көп жоро-жолдоштор бири-бирине зулумдук кылышат. Жалгыз ыйман келтирген жана жакшы амалдар кылган кишилер гана (зулум кылышпайт). (Бирок) алар абдан аз». Давуд Биз аны сынаганыбызда билди да, Роббисинен (шашып өкүм чыгарганы үчүн) кечирим сурады жана (саждада) ийилген абалда жыгылып, тообо кылды. 25. Ошол замат Биз анын ошол (катасын) кечирдик. Шек-күмөнсүз, ал үчүн Биздин алдыбызда жакындык жана көркөм жыйынтык (бейиш) бар. 26. Эй Давуд, акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык. Анан сен (нафс) каалоосуна ээрчип кетпегин! Антесе, ал сени Аллахтын жолунан аздырат. Албетте Аллах жолунан азгандар үчүн эсеп-китеп күнүн (Кыяматты) унутуп калгандары себептүү казуу азап бар» [38:17-20]

Демек, ал киши Аллах жиберген хак менен өкүм жүргүзбөгөндүктөн гана нафсиге ээрчиген жана Аллахтын жолунан адашкан болот. О.э. эсеп-китепти унутканы үчүн катуу жазага ылайык болот. Бул жеке турмушунда таква жана ахлакта канчалык даражада болбосун, бирок, Аллах жиберген хак менен өкүм жүргүзбөгөн бардык акимдерге ылайык келген мыйзам.

Ошондуктан, аким капиталисттик түзүмгө негизделген экономиканын өнүккөнү же идарасында Ислам үчүн арзыбаган роль бөлгөнү менен өлчөнбөйт. Маанилүүсү, ал Аллах жиберген шарият менен өкүм жүргүзүшүндө. Эгер, ал ушундай кылбаса, Аллах сыпаттаган кишилердин катарына кирет. Аллах Таала алар жөнүндө ким Аллах жиберген нерсе менен өкүм кылбаса, кафир, же залим, же фасык деген.

Аллах Таала Өз пайгамбарын Аллах жиберген шарият менен өкүм жүргүзүүгө буйруган. Себеби, бул жердеги لا лафзы умумийликти түшүндүрөт. О.э. Аллах Таала Өз пайгамбарын кафирлер Аллах жиберген нерсенин айрымдарынан, бир хукмда болсо да, фитналантып буруп жиберүүлөрүнөн эскерткен. Аллах Таала айтат:

﴿وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَأَحْذَرَهُمْ أُنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٥٠﴾ أَفَحُكْمَ الْجَنَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾

«Алардын ортосунда Аллах түшүргөн нерсе менен өкүм кылгын, алардын нафсилерине ээрчибе жана Аллах сага түшүргөн өкүмдөрдүн айрымдарынан сени (буруп) фитнага салып коюуларынан этият болгун! Эгер (сенин өкүмүңдөн) баш тартышса, билип кой, Аллах аларга айрым күнөөлөрү себептүү кайгы келтирүүнү каалоодо. Албетте, адамдардан көпчүлүгү баш ийбегендер. Динсиздик өкүмдар болуусун каалашабы, ыймандары толо болгон коум үчүн Аллахтан да чырайлуу өкүм кылуучу ким бар?!» [5:49-50]

Эрдаган болсо бир хукм гана эмес, Ислам менен хукм жүргүзүүнү толук таштап, анын ордуна куфр өкүмдөрүн колдонуп жатат. Бул жерде чыныгы проблема Эрдаганда эмес. Проблема аны Пайгамбарлык минхажы негизине тескери түшүнүктөрү менен бийликке алып келген кишилерде. Эрдаган динде фитна кылууда, вазыйфасын ийгиликтүү ишке ашырууда ошолорго таянат.

Эрдаган Американын Иракка каршы согушуна катышты жана 62 миң Америка аскерлерин өз жерине киришине урухсат берди.

Эрдаган Фалестина маселесине чекит коюуда яхудийлер менен соодалашууда. О.э. алар менен дипломатиялык, соода сатык жана тынчылык байланыштарын жылдан-жылга күчөтүүдө. Яхудий вужуду Умматка каршы алып барып жаткан согушу аны кызыктырбайт. Эрдаган Шам өлкөсүндөгү мусулмандарга сокку берүү үчүн Америка жана Россияга Инжирлик аскерий базасынан пайдаланууга уруксат берди. Өз жерлерин яхудийлер пайдаланышы үчүн ижарага берди. Түнкү клуб жана сойкуканаларды ачуу, Мухаммад Фатих фатх кылган көчөлөрдө зынага уруксат берүүдө. Ал байлыкты пайыз эсебине өстүргөн сүткор.

Бирок, Исламий Уммат өлчөөсү мындан жогору, анын өлчөөсү Аллахтын шарияты. Эгер эртели-кеч илманийликти өнүктүрүп жаткан Эрдаган сыяктуу илманий акимди шарият өлчөөсү менен өлчөсөк, анын эч кандай кыйматы жок адам экени белгилүү болот.

Тыянак катары айтабыз, ИШИМ долбоору да, Эрдаган долбоору да мусулмандардын проблемасын чече албайт. Мусулмандардын жалгыз куткаруучусу – Жаратуучунун түзүмүн колдонуу. Себеби, Жаратуучу жалгыз Өзү алардын турмуш иштерин оңдой турган нерсени билет.

Аллах Таала айтат:

﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾

«*Жараткан билбейби?! Ал мээримдүү жана кабардар*» [67:14]

Мыйзам түзүүчү адамзатты проблема үстүнө проблема пайда кылып жаткан капитализм зулумунан жана илманийлик караңгылыгынан куткарат. Мунун жалгыз жолу – Хизб-ут-Тахрир жетекчилиги астында Пайгамбарлык минхажы негизиндеги экинчи рошид Халифалыкты тикелөө үчүн аракет кылып жаткандар менен аракет кылуу. Себеби, Халифалык мамлекети бардык проблемаларды чечет, дүйнөгө тынчтык, коопсуздук, кадыржамдык, бакыт жана туруктуулук алып келет.

Аллах Таала айтат:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾

«*Аллах силерден ыйман келтирген жана жакшы амалдар кылган заттарга, кудум мурунку өткөн (итикаддуу) заттарды халифа кылгандай, аларды да жер жүзүндө халифа кылууну убада кылды жана алар үчүн Өзү ыраазы болгон (Ислам) динин үстөм кылууну о.э. аларды көргөн кооп-коркунучтарынан кийин бейпилдикке бөлөп коюуну убада кылды. «Алар Мага гана ибадат кылышат жана Мага бир да нерсени шерик кылышпайт. Ким мына ушул (убада)дан кийин куфрону (ниъмат) кылса, анда, алар фасыктар*» [24:55]

Расулуллах ﷺ айтат:

﴿تَكُونُ النَّبِيُّهُ فِيمَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَيَّ مِنْهَا جِ تَكُونُ النَّبِيُّهُ فِيمَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَضًا، فَيَكُونُ مَا

Бузгунчу режимдердин мусулмандарды адаштыруу үчүн колдонгон чалгытуучу долбоорлору:

شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيَّةً، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النَّبُوَّةِ. ثُمَّ سَكَتَ».

«Силердин араңарда Аллах каалаганча пайгамбарлык уланат. Кийин Аллах каалаганда аны көтөрөт. Кийин пайгамбарлык минхажы негизиндеги Халифалык болот жана ал Аллах каалаганча турат. Кийин Аллах Өзү каалаганда аны көтөрөт. Кийин зордукчул падышалык болот жана ал Аллах каалаганча турат. Кийин Аллах Өзү каалаганда аны көтөрөт. Кийин жабыр көрсөтүүчү залым падышалык болот жана ал Аллах каалаганча турат. Кийин Аллах Өзү каалаганда аны көтөрөт. Кийин пайгамбарлык минхажы негизиндеги Халифалык болот. Андан соң Пайгамбар ﷺ сүкүт кылды». Баззар жана Табароний риваят кылган. □

МУСУЛМАНДАРДЫН БЕЛГИЛҮҮҮ УЛАМАЛАРЫ: АХАД ХАДИС АКЫЙДАНЫ ТҮШҮНДҮРБӨЙТ (2)

Абу Убайда Муавия Хайжий

Бул макалада көп талкууланган маселе т.а. «ахад хадис зонду түшүндүрөбү же якындыбы?» деген маселе жөнүндөгү Уммат уламаларынын сөздөрү жамдалган. Максад – мусулмандарга уламалардын бул маселе туурасындагы фикирлерин баян кылуу. Уламалар ахад хадис зонду түшүндүрүшүн, шарый хукмдарда ага амал кылуу важибдигин, ал акыйданы түшүндүрбөшүн жана акыйда маселесинде алуу мүмкүн эмесин билдиришкен. Бул маселе жөнүндө талкуу кылган уламалар бир нече бөлүктөргө бөлүндү. Алардын биринчиси тафсир уламалары, кийин хадис шархтоочулар, кийин хадис истилахы уламалары, кийин усулу фикх уламалары, кийин түрдүү уламалардын сөздөрү. Автор уламалар арасында кеңири жайылган туура фикирди көрсөтүп берүү үчүн ар бир бөлүккө өзүнчө бөлүм түздү жана ар бир бөлүмдөгү уламалардын сөздөрүн келтирди.

Өткөн санда тафсир уламалары жана хадис шархтоочуларынын сөздөрүн келтирдик. Бул санда болсо мусталахул хадис жана усулу фикх уламаларынын о.э. түрдүү уламалардын сөздөрүн көрсөтүп өтөбүз:

Мусталахул хадис уламалары

1 – Ахмад ибн Умар ибн Салим Базмул өзүнүн «Ал-Муктараб фи Баян ал-Муттараб» китебинде айтат: «Ахад хабарда көмүн тарабы үстөм. Хадистин сахих же иллеттүү экени жөнүндө ихтилаф пайда болсо, көпчүлүккө таянылат. Себеби, көпчүлүк ката жана унутуудан алыс болот. Бул, хифз жана мыкты билүү маселесинде теңдик болгон убакта болот. Эгер, бул жаатта теңдик болбосо, бирок, сан туурасында теңдик болсо хифз жана мыкты билүү турасында үстөмүрөөк кишинин сөзү алынат. Хадис уламалары мындай эрежеге амал кылуу важиб деп келишишкен».

2 – Мухаммад ибн Ибрахим ибн Жамаа өзүнүн «Ал-Мунхил ар-Равий фи мухтасар улум ул-хадис ан-Набавий» китебинде айтат: «Ахад хабарлар жөнүндө айтсак, ахад хабар – мутаватир даражасына жетпеген хабар. Уламалар ал зонду түшүндүрөт дешкен».

3 – Абдурроуф Манавий өзүнүн «Ал-Якьут ва ад-Дарар фи шарх Нахбат-ул-Бен Хажар» китебинде айтат: «Эки белгилүү имам,

Газзалий, Амадий, Ибн Хажиб жана Байзавийлер карина болсо гана ахад хабар илимди түшүндүрөт дешкен».

4 – Шайх Абдулкарим ибн Абдуллах Хазир өзүнүн «Тахкъик ар-Рагба фи Тавдих-ун-Нахба» китебинде айтат: «Ахад хабар эмнени түшүндүрүшү туурасында уламалар ихтилаф кылган. Биринчи тайпадагылар ахад хабар илимди эмес, зонду түшүндүрөт деген. Имам Нававий мухаккиктер жана көпчүлүк уламалар ушул фикирди карманышкан деп айткан. Алардын хужжаты ушул: ровий канчалык унутпай турган жана аброю жакшы болсо да ал бүтүндөй жаңылбоочу эмес. Ушул ыхтымалбар бар болгон соң, адам хабарды анык сахихтигин катъий айтышы кыйын. Экинчи тайпа болсо т.а. Хусайн Каробисий, Давуд Захирий жана Харис Мухабисийлер ахад хабар сахих болсо илимди түшүндүрөт дешкен. Имам Ахмад Ханбал да ушул фикирди карманган. Алар мындай далил келтиришет: ахад хабар амалда важибдиги ага ишенбей аткарылышы мүмкүн эмес, зон болсо хак жөнүндө кандайдыр бир нерсени берет. Үчүнчү тайпа: эгер, карина болсо ахад хабар илимди түшүндүрөт деп, ушул шарттарды айтышкан:

а) Хадис машхур болушу керек, ошондо ал ровийлердин заифтигинен жана иллеттерден алыс болот.

б) Хадис ишеничтүү жана илимдүү уламалар тарабынан моюнга алынышы لازым. Мисалы, иснады Имам Ахмад Шафийиден, ал киши Маликтен риваят кылышы шарт.

в) Хадис эки шайх тарабынан иштелип чыккан болушу лазым. Себеби, бул жаатта алардын аброю улуу жана сахихти аныктоодо башкалардан ишеничтүү о.э. Уммат алардын китебин кабыл алат.

Мен Хафиз ибн Хажардын сөздөрүн рожих баалаймын. Ал, эгер карина болсо ахад хабар илимди түшүндүрөт, карина болбосо түшүндүрбөйт деген. Ибн Каййим да ушул сөздү рожих эсептеген жана өзүнүн «Саваик» китебинде бул жөнүндө айткан. Имам Газзалий бул жөнүндө «Манхул» китебинде, Розий болсо «Махсул» китебинде айткан. О.э. Амадий жана ибн Хажибдер ушул фикирди билдиришкен. Сафариний өзүнүн «Лавами-ул-Анвар» китебинде Имам Муваффақ, ибн Хамадан жана Туфийден ушул фикирди накл кылган. Мардавий өзүнүн «Шархут Тахрир» китебинде: «Ушул фикир сахих жана туура», деген».

5 – «Жамиут Тахсил фи ахамил Муросил» китебинде (73-бет) Мухаккик Абу Саид ибн Халил ибн Кикалдий Абу Саид Алаий Хамадий Абдулмажид Салафийден мындай келтирет: «Мутаватир

хабар гана катъийликти түшүндүрөт, бирок, ахад хабар зонду түшүндүрөт».

6 – Хафиз Иракий өзүнүн «Шархут табсира ват тазкира» китебинде (38-бет) мындай дейт: «Белгилүү хадис уламалары ахад хабар амалды аткарууда таянылат. Унутуу жана каталык кетируу ыктымалы болгондуктан аны катъий сахих десе болбойт. Көпчүлүк улумалар сахих жөнүндө ушундай дешкен. Хусайн ибн Каробийсий сыяктуу айрым уламалар ахад хабар илимди түшүндүрөт деп айтышкан».

7 – Али ибн Султан Мухаммад ал-Кари ал-Харави өзүнүн «Нухбат ул-Фикр» китебинде (215-бет) мындай дейт: «Ахад хабар үчкө: машхур, азиз, гарибге бөлүнөт жана илимди түшүндүрбөйт». Казы Ибн Хажибдин «Мухтасар» шархында: «Ахад хабар туурасында ихтилаф бар, эгер карина болсо ал илимди түшүндүрөт. Айрымдар ахад хабар карина менен да, каринасыз да илимди билдирет дешкен. Алар ушуга таянып ахад хабар ар кандай абалда сахих болот деп айтышкан. Ошол эле учурда, алардын айрымдары ахад хабар ар дайым эле илимди түшүндүрө бербейт дешкен. Ага карабастан, көпчүлүк уламалар ахад хабар – карина менен да, каринасыз да – илимди түшүндүрбөйт дегенди карманышкан». «Нухбат ул-Фикр» китебинде (217-бет) автор мындай дейт: «Ахад хабар якынды эмес, зонду түшүндүрүшүнө келишилген». Ушул булактын (218-бетинде) мындай делет: «Ахад хабар илимди түшүндүрөт дегендер ахад хабар кариналарсыз эмес, кариналарга назар жүргүзүү аркылуу чыгарылган назарий илимди түшүндүрүшүн айтышкан. Мутаватир гана илимди түшүндүрөт, ахад хабар зонду түшүндүрөт дегендер кариналарсыз зонду түшүндүрөт деген. Карина менен кубатталган хабар каринасыздан рожих. Себеби, карина менен хабар зондон илимге көтөрүлөт, натыйжада ихтилаф лафзда гана болуп калат».

8 – Шайх Жамалуддин Касимий «Каваидут тахдис» китебинде (147, 148-бет) мындай дейт: «Сахабалар, табииндер, алардан кийинки факихтер, мухаддистер жана усул уламаларынан турган көпчүлүк мусулмандар ахад хабар шарият хужжаттарынан, ага амал кылуу важиб. Бирок, ал илимди эмес, зонду түшүндүрөт деп эсептешкен. Булар кандайдыр бир деңгээлде акылга сыят жана ахад хабарды амалда алууга болот. Шарият ахад хабарга амал кылууга буюрат, чечүүчү сөз ушул. Бирок, кимде-ким ахад хабар илимди түшүндүрөт десе, ашыра айткан болот. Себеби, ахад

хабарга ката, жаңылуу жана жалган аралашуусу мүмкүн болсо, ал кантип илимди түшүндүрсүн?!».

9 – Хатиб Багдадий өзүнүн «Ал-Кифаяту фи илим ар-Ривая» китебинде атайын бөлүм ажыратып, аны «Ахад хабар илимди түшүндүрөт деген сөздөр шектүү жана батыл» деп атаган. Хатиб Багдадий китебдин 432-бетинде мындай дейт: «Ахад хабар мукаллафтар катый тастыкташы لازым болгон орунда кабыл алынбайт». «Ахад хабар акылдын хукмуна, Куръандын мухкам жана сабит хукмуна, белгилүү суннат хукмуна жана катый далилдер менен сабит суннат хукмуна каршы боло албайт». Хатиб Багдадий өзүнүн «Ал-Факих ва ал-Мутафакких» китебинде (1-бөлүк, 96-бет) мындай дейт: «Сунан Сихах китебдеринде риваят кылынган ахад хабарлар илимди эмес, амалды важиб кылат».

10 – Мухьи-ид-Дин ал-Кафижи өзүнүн «Ал-Мухтасар фи Илим ал-Асар» китебинде (167-бет) мындай дейт: «Эки шайх сахиhtигине келишишкен хабарлар сахиx болсо да, мазмуну бири-бирине тескери жана тескери болбосо да, зонду түшүндүрөт, себеби, алар мутаватир эмес. Ошондуктан, Уммат сахиx деп ижма кылган хабар катыйликти түшүндүрөт деген кишинин сөзү заиф. Себеби, бул жерде сөз башкасына карабастан хабардын өзү жөнүндө болууда. Уламалар ахад хабар зонду түшүндүрөт, айрым орундарда болсо т.а. карина кошулганда илимди түшүндүрөт дешкен. Көпчүлүк уламалардын фикери ушундай».

11 – Абдуллах Жадий өзүнүн «Тахрир улумул хадис» китебинде (1-бөлүк 34-бет) мындай дейт: «Көпчүлүк уламалар ахад хабар амалды важиб кылат, катыйликти эмес дешкен. Бирок, Ибн Хазм жана аны ээрчигендер катыйликти важиб кылат деген».

12 – Ибн Усаймин өзүнүн «Илим Мусталахул хадис» китебинде (5-бет) мындай дейт: «Ахад хабарлар – заифтеринен башкасы – эң оболу зонду түшүндүрөт. Сахиhtик ал ким тарабынан риваят кылынганына карап болот. Кээде ахад хабар карина кошулса жана усулга ылайык келсе, илимди түшүндүрөт».

13 – Ибн Кудама Кудсий өзүнүн «Равзатун назир ва Жаннатул муназир» китебинде (1-бөлүк, 341-бет) мындай дейт: «Имамыбыздан (Аллах Өз рахматына алсын) ахад хабардын илимди билдириши жөнүндө ар түрдүү риваяттар кылынган. Мисалы, айрым риваяттар боюнча ал ахад хабар илим түшүндүрбөйт деп айткан. Бул көпчүлүк уламалар жана учурдагы уламалар ушул фикирде болушкан. Биз уккан ар бир хабарды

текшербестен ишене бербейбиз. хабарлар сахих болсо да мазмуну бири-бирине тескери болгондуктан аларды жамдоо мүмкүнчүлүгү болбошу мүмкүн. Эгерде, ал илимди түшүндүрсө, аны менен Куръан жана мутаватир хабарды насх кылуу мүмкүн. О.э. бир күбө аркылуу хукм чыгаруу мүмкүн, күбөнүн адилеттүү же фасык болушунун айырмасы жок. Имам Ахмаддан риваят кылынышында, ал киши Пайгамбарыбыздын «көрүүлөрү» туурасындагы хабарлар илимди түшүндүрөт деген. Себеби, ал жөнүндөгү хабарлардын ровийлери көп, эл аны кабыл алган жана жеткирүүчүсүнүн тууралыгы жөнүндө кариналар келген. Ошондой болгон соң, ал мутаватир болот, себеби, мутаватир белгилүү бир санагы ровийлер менен чектелген эмес. Башка версия боюнча, ахад хабар илимди түшүндүрүшөт. Бул көпчүлүк хадис уламалары жана захирийлер ушул фикирди карманышкан. Айрым уламалар айтышат, Имам Ахмад адилети, ишеничтүүлүгү жана мыкты билишине келишишкен имамдар накл кылса, Уммат кабыл алса, сахих шарттарына ылайык накл кылынса жана эч бир киши инкар кылбаса ахад хабар илимди түшүндүрөт деген. Эгер, Сyddык жана Фарук дар уккан же көргөн хабарды риваят кылышса, алардын сөзүнө эч ким күмөн кылбайт. Себеби, алардын ишеничтүүлүгү жана аманаткөйлүгү тастыкталган. Ошондуктан, салафтар хабарларды түргө бөлүүгө келишишкен. Ровийлери көп болгон хабарды ишенимдин негизине кабыл алуу керек. Себеби, эгер Уммат хабарды кабыл алууга келишкен болсо, анын тууралыгына келишишкен болот. Ижма болсо катый хужжат».

Усули фикх уламалары

1 – Дамаск университети исламий шарият факультетинин доценти Мухаммад Захилий өзүнүн «Исламий усули фикх» китебинин (1975-жылы басылган, 163-164-бет) «Ахад хабарлардын хужжаты» деген бөлүмүндө мындай дейт: «Ахад хабарлар Расуллалах дан варид болушу жагынан – ровийлерде хадис уламалары шарттаган ишеним, адилет жана зобит сыяктуу шарттар табылса да – зонду түшүндүрөт. Алардын субутунда күмөн болсо да аларга амалда таянуу важиб. Бирок, ахад хадис иътикадга алынбайт. Себеби, иътикад маселелери жазм жана ишенимге курулат, рожих болсо да зонго курулбайт. Себеби, зон акыйкатка негиз боло албайт».

2 – Имам Абу Бакр Мухаммад ибн Абу Сахл Ахмад ас-Сарахсий өзүнүн «Усул ал-Фикх» китебинде (1-бөлүк, 321-бет) айтат: «Ахад

хабарлар жана аларга амалда таянуу бөлүмү. Ар региондордогу факихтер (Аллах аларды Өз рахматына алсын) бир адилеттүү ровийдин хабары амалда ага таянып иш кылууга хужжат болот. Бирок, ал якынды түшүндүрбөйт».

3 – Шавканий өзүнүн «Иршад ул-Фухул Ила Тахкык ал-Хак мин Илим ул-Усул» китебинде (1-бөлүк, 133-бет) мындай дейт: «Ахад хабар өзү мустакил илимди түшүндүрбөйт. Бирок, карина менен илимди түшүндүрөт. Себеби, мутаватир менен ахад хабар ортосунда васита жок, көпчүлүк уламалар ушул фикирди карманышкан».

4 – Шамсиддин Мухаммад ибн Усман ибн Али Мардиний Шафийий өзүнүн «Ан-Анжам аз-Захрат Ала хал Алфаз ал-Варакат» китебинде (46-бет) мындай дейт: «Ахад хабар амалды важиб кылат, бирок катий итикадды билдирбейт. Имам ал-Мардиний мутаватир хабарлар жөнүндө айтып болуп, ахад хабарларды шархтоого киришип, ахад хабар илимди эмес, амалды важиб кылат. Себеби, ахад хабар жалган жана жаңылыштык аралашуусунун ыктымалы болгону үчүн зонний деген».

5 – Ибн Рушд Хафид өзүнүн «Ад-Дарурий фи Усул-ул-Фикх» китебинде (29-бет) айтат: «Ахад хабар – усулу фикх илимине ылайык – якинди түшүндүрбөйт. Карина болсо якинди түшүндүрүшү мүмкүн, бирок, андай сейрек кездешет. Вакиъ ровийдин шахсына байланыштуу. Айрымдар ахад хабар каринага байланганда якинди түшүндүрөт деген».

6 – Имам Абу Бакр Мухаммад Ибн Асим Андалусий Гарнатий өзүнүн «Мухайыл ал-Вусул Ила Илим ал-Усул» китебинде айтат: «Ахад хабар илимди түшүндүрбөйт. Бирок, белгилүү бир накл менен амалдарда таянуу үчүн зонду түшүндүрөт».

7 – Ряздагы Имам Мухаммад ибн Сауд атындагы университетинин шарият факультетинин усулу фикх бөлүмүнүн доценти доктор Абдулкарим ибн Али Намла өзүнүн «Усули фикх маселелеринин топтому» китебинде айтат: «Мутаватир хабар ахад жана машхур хабардан рожих. Себеби, мутаватир хабар катыйликти түшүндүрөт, ахад жана машхур хабар зонду түшүндүрөт. Катый хабар зоннийден жогору турат».

8 – Ахмад ибн Абдуллах ибн Хамид өзүнүн «Аш-Шарх Жалал-уд-Дин ал-Махаллий» китебинде (182-бетте) айтат: «Мутаватирге карама-каршы болгон ахад хабарлар амалды важиб кылат. Аларда ката ыктымалы болгондуктан илимди важиб кылбайт». Ал киши

китебдин 183-бетинде мындай дейт: «Ахад хабар зонду түшүндүрөбү же якиндиби? Көпчүлүк уламалар ахад хабарда ката ыктымалы болгону үчүн зонду түшүндүрөт деп айтышкан. Шайхулислам Ибн Таймийя (Аллах рахматына алсын) айтат: «Эгер ахад хабарга карина кошулса гана илимди т.а. якинди түшүндүрөт. Эгер Абу Бакр жана Умар дар риваят кылган болсо якинди түшүндүрөт».

9 – Имам ал-Казы ал-Факих ал-Хафиз Абу ал-Валид Сулайман ибн Халаф Бажий өзүнүн «Ал-Ишарат фи Маарифат ал-усул ва ал-Вижаза фи маарифат-ид-Далил» китебинде мындай дейт: «Ахад хабар мутаватир даражасына жетпейт. Хабар берген киши ишеничтүү болсо да анда унутуу жана жаңылыштык ыктымалы бар».

10 – Имам Мухаммад ибн Ахмад ал-Махаллий аш-Шафии «Шарх ал-Варакат фи Усул-ул-Фикх» китебинде мындай дейт: «Мутаватирге карама-каршы болгон ахад хабарлар ката ыктымалы бар болгону үчүн илимди эмес, амалды важиб кылат».

11 – Шайх Мухаммад Хасан ад-Дад «Шарх ал-Варакат» китебине (63-бет) мындай дейт: «Ахад хабар карина кошулбаса илимди түшүндүрбөйт. Эгер карина кошулса зарурий илимди билдирет».

12 – Имам Жувайний айтат: «Ахад хабар чын жана жалган ыктымалы бар хабар. Хабар өзү эки бөлүккө бөлүнөт: ахад жана мутаватир. Мутаватир илимди важиб кылат жана жалганга келишип алуу мүмкүн болбогон жамаат тарабынан риваят кылынган болот. О.э. ал ижтихад аркылуу эмес, көрүү же угуу аркылуу болот. Ахад хабарлар болсо илимди эмес, амалды важиб кылат».

13 – Газзалий өзүнүн «Ал-Мустасфа мин Илим ул-Усул» китебинде мындай дейт: «Билип койгула, биз бул орунда ахад хабар дегенде илимди түшүндүрө турган мутаватир даражасына жетпеген хабарларды айтып жатабыз. Беш же алтоо тарабынан риваят кылынбаган соң, ал хабар ахад хабар болот. Сахихтиги билинген Расуллалла дын сөзү ахад хабар эмес. Муну билген болсоңуз, ахад хабар илимди түшүндүрбөйт деп айтабыз. Биз уккан нерсени тастыктай бербейбиз. Эгер, тастыктасак жана эки хабардын бири-бирине тескерилигин билсек, кантип бири-бирине тескери болгон хабарларды тастыктайбыз? Мухаддистердин илимди важиб кылат деген сөздөрүнө келсек, чамасы алар муну менен амалды важиб кылат демекчи болушкан. Ошондуктан, зон

илим деп аталды, айрымдар зохирий илим деди. Бирок, илимдин зохири же батини жок, ал зон».

14 – Имам Саад-уд-Дин Масъуд ибн Умар ат-Тафтазаний аш-Шафиий өзүнүн «Шарх ут-Талвих Ала ат-Тавдих Лиматн Китаб ут-Танких фи Усул ул-Фикх» китебинде (2-бөлүк) мындай дейт: «Ахад хабар зонний болгондуктан илимди эмес, амалды важиб кылат. Айрымдар ахад хабар эч нерсени важиб кылбайт дешет. О.э. ахад хабар илимди да, амалды да важиб кылат дегендер бар. Көпчүлүк уламалар ахад хабар илимди эмес, амалды важиб кылат дешкен. Алар далил катары Аллах Тааланын ушул аятын көрсөтүшөт:

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾

«Өзүң анык билбеген нерсеге ээрчибе!»

[17:36]

﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾

«Алар жалаң күмөңгө жана көңүл-каалоолоруна гана ээрчишти
20» [53:23]

Ахад хабар якинди важиб кылбашы жана анда жалгандын ыктымалы бар экенине акыл далил». Тафтазаний ушул китебдин (432-бетинде) мындай дейт: «Кабр азабы жана Махшар майданы, сирот, эсеп-китеп, азап тафсилаттары жана башка иътикад маселелери т.а. катъий тастыкты талап кылат. Ахад хабарларда чын жана жалган ыктымалы бар. Бирок, ровийдин адилети менен чын рожих болуп, жалган ыктымалы жоголот. Биз мындай ката ыктымалы болгон нерсеге макул эмеспиз. Акыл ахад хабар якин илимди важиб кылбашына жана жеңил болсо да жалган ыктымалы бар экенин айгинелейт. Эки бири-бирине тескери хадис болсо жана экинчисин да адилеттүү кишилер хабар берсе, кайсы бири алынат. Мурдагы жообдо эки жак бар: биринчиси, ахирет жөнүндөгү хабарлар ичинде белгилүүлөрү болуп, илимди важиб кылат. Экинчиси, ахад хабарлар болуп, зонду важиб кылат, булар тафсилат жана фуруъларда. Алардын арасында дагы мутаватирлери болуп, алар катъийлик жана илимди важиб кылат».

Түрдүү уламалардын сөздөрү

1 – Шайх Албаний (шайхтын бири-бирине каршы сөздөрү).

ar.islamway.net сайтындагы «Абу Хасан Маърабий аллама мухаддис Албанийге берген суроосу» бөлүмү: «Ахад хабар жөнүндө эмне дейсиз?», деп суроо берилген. Шайхтын жообу: «Эгер карина келген болсо гана ахад хабар рожих зонду түшүндүрөт». Шайх (Аллах рахмат кылсын) ахад хабар катъий илимди түшүндүрөт деп айткан айрым

уламаларга таң калган (Ибн Хазмды назарга алган болсо керек). Себеби, ахад хабар риваятында ката ыктымалы болушу мүмкүн.

Шайх Албаний «Мавсуат ал-Албани фи ал-Акъыда» китебинде (1-бөлүк 335-бет) мындай дейт: «Билип алуу зарыл, ахад хабар рожих зонду түшүндүрөт. Каралышы зарыл болгон айрым тафсилатар бар. Ахад хабарлар көпчүлүк абалдарда илим жана якинди түшүндүрөт. Алар – Уммат кабыл алган, Бухарий жана Муслим өз Сахихтеринде сахих деп чыгарган хадистер».

Шайх «Мавсуат ал-Албани фи ал-Акъыда» китебинде (1-бөлүк, 346-бет) мындай дейт: «Өзүнүн вакиъсине ылайык ахад хадис күмөндү түшүндүрөт. Бул ахад хабардын негизи. Бирок, Шайхулислам Ибн Таймийя айткандай, ахад хабар карина болсо, ушул карина кубаттаганы үчүн илим жана якинди түшүндүрөт».

2 – Шайхулислам Ибн Таймийя

Ал «Ал-Фатава ал-Кубра» китебинде (5-бөлүк, 81-бет) мындай дейт: «Эгер илимди түшүндүргөн кариналар келсе ахад хабар илимди түшүндүрөт. Ушуга ылайык, хадис уламаларынын назарында эки сахихтеги көп тексттердин лафзи мутаватир. Башкалар аны мутаватирлигин билбесе да. Ушул себептен улам, көпчүлүк хадис уламалары эки сахихтеги көпчүлүк хадистерди мутаватир деп эсептешет жана Уммат кабыл алганы үчүн аларды Расуллалах ﷺ айткан деп катъий ишенишет. Ушул кабыл алынган ахад хабарлар Абу Ханифа, Малик, Шафийй жана Ахмад мазхабындагы көпчүлүк уламалардын назарында илимди важиб кылат. Исфарайийний жана ибн Фурак сыяктуу көпчүлүк ашъарийлер да ушул фикирди билдирген. Ошондуктан, ахад хабар мустакил түрдө зонду түшүндүрөт. Бирок, ага карина кошулушу т.а. хадис уламалары аны катъий тастык катары алууга келишүүсү фикх уламалары захир, кыяс жана ахад хабарга таянып бирер хукмга келишүүсүнө окшойт. Мындай хукм көпчүлүктүн назарында катъий хукмга айланат. Эгер, ал ижмасыз болгондо катъий болбойт эле. Анткени, ижма маъсум болуп эсептелет».

«Ал-Фатава ал-Кубра» китеби (5-бөлүк, 575-бет): «Иътикад жаатында эки кишинин хабары – бир кишинин хабарынан айырмаланып – итикадды важиб кылат».

«Мустадрак ала мажмуил фатава» китеби (2-бөлүк, 68-бет): «Көпчүлүк уламалар сөзүнө ылайык, ахад хабар амалды важиб кылат жана катъийликти эмес, зонду түшүндүрөт. Жувайний: «Илимди түшүндүрбөйт, бирок, амалды важиб кылат». Ал киши дагы: «Бул лафз туурасындагы тартышуу. Имам Ахмад эгер хабар сахих болсо жана сахабаларыбыздын бир жамааты ыктыяр кылса катъийликти түшүндүрөт», дегени накл кылынган».

«Мустадрак ала мажмуил фатава» китеби (2-бөлүк, 73-бет): «Ахад хабарлар дин маселесинде хужжат болот. Биздин мектебдин илимине ылайык, мусулмандар кабыл алган ахад хабарлар динибиздин негизин далилдөө үчүн хужжат болот дешкен. Имам Казы «Мужаррад» китебинде мындай дейт: «Ахад хабар сахих болсо, ровийлер ал туурасында ихтилаф кылышпаса жана Уммат аны кабыл алса, илимди важиб кылат. Биздин уламалар мындай хадис кабыл алынбаган болсо да илимди важиб кылат дешкен»».

«Мустадрак ала мажмуил фатава» китеби (2-бөлүк, 128-бет): «Ахад хабар аркылуу ижманы далилдөө жаизби? Ахад хабар менен ижманы далилдөө жаиз. Ибн Укайл өз китебинин аягында айтат: «Көпчүлүк факихтер ушул сөздү айтышкан». Абу Суфян айтат: «Шайхтарыбыздын мазхабы ушундай фикирде, айрым шайхтарыбыз жаиз эмес дешкен. Шайхыбыз айткан: «Ахад хабар илимди эмес, зонду түшүндүрөт. Биз ахад хабар аркылуу ижма сабит болот десек, ижма ахад хабар аркылуу пайда болот деп катый айткан болбойбуз. Бул Расулуллах ﷺдын сөздөрүн далилдөө үчүн айтылган сөз. Муназий айтат: «Ижма катый далил, ахад хабар болсо зонний далил, демек, зонний катыйди далилдебейт»».

Ибн Таймийя өзүнүн «Манхаж ус-Сунна ан-Набавия» китебинде (7-бөлүк, 379-бет) мындай дейт: «Ахад хабар карина болсо гана илимди түшүндүрөт. Көпчүлүк каринаны байкабайт, натыйжада Куръан жана мутаватир суннат туурасында илим пайда болбошу мүмкүн. Эгер, алар бир күнөөсүз кишинин хабары менен илим пайда болот дешсе, биз мындай дейбиз: эң оболу анын күнөөсүздүгү жөнүндө илим болушу керек. Анын күнөөсүздүгү хабардын өзү менен гана далилденбейт. О.э. ал ижма менен да далилденбейт, себеби, ал жөнүндө ижма кылып болбойт».

3 – Имам Абдулкахир ибн Тахир ибн Мухаммад Исфирайний Тамимий (хижрий 429-жылы көз жумган) «Усул ал-Фихх» китебинде (12-бет) айтат: «Эгер, ахад хабар иснады сахих болсо жана тексти акылга сыйса илим эмес, амалды важиб кылат». Имам Абдулкахир Багдадий «Ал-Фарку байна ал-Фирак» китебинде (325-326-бет) мындай дейт: «Ахад хабарлар жөнүндө айтсак, эгер иснады сахих болсо жана акылга ылайык келсе илимди эмес, амалды важиб кылат. О.э. казы хукм чыгарып жатканда бул хабарлардын даражасы адилеттүү күбөлөргө барабар. Факихтер мындай хабарлар менен ибадат, мамиле, адал жана арам бабдарында көптөгөн шарый хукмдардын фурууларын далилдешкен. О.э. ахад хабарга амалда таянуу важибдигин инкар кылгандарды адашкандар катарына кошкон».

4 – Имам Абдуррахман Жазирий «Ал-Фихх Ала ал-Мазахиб ал-Арбаа» китебинде (5-бөлүк, 391-392-бет) сыйкырдын маңызы жана Пайгамбарыбыз сыйкырланганы жөнүндө мындай дейт: «Сыйкыр чындыгында таасир кылат деп айтып жаткандар Сахих Бухарийде риваят кылынган Аиша энебиздин сөздөрүн далил кылып келтиришет. Ушул хадисте Аиша Пайгамбарыбызга сыйкыр кылышканы, натыйжада ал киши кылган иштери кылбагандай жана кылбаган иштери кылгандай болуп калганы жөнүндө айтат. Бул хадис сахих, эч ким анын бир да ровийсин айыптабаган. Бирок, бул сыяктуу хадистер иътикад маселелеринде эмес, фаръий маселелерде хужжат кылынат. Себеби, акыйдалар якин далилдерге таянат. Ал эми, бул сыяктуу хадистер канчалык сахих болсо да, ахад хабар болуп, зонду түшүндүрөт. Сахих хадистер өз кыйматына ээ, алар аклий хужжаттарга колдоо болот».

5 – Амир Санъаний «Тавзихул афкар ли танкихил анзар» китебинде (1-бөлүк, 24-25-бет) мындай дейт: «Көпчүлүк уламалар карманган туура фикир ушул: ахад хабар сахих хадис, бирок, ал катъий дегени эмес. Ошондуктан, ал илимди эмес, амалды важиб кылат. Көпчүлүк уламалар карманган туура фикир ушундай. Бул, Хусайн ибн Али Каробисий сыяктуу ахад хабар зохирий илимди важиб кылат деп айтып жаткандардын фикирине тескери».

6 – Имам Абу ал-Бакау Айюб ибн Муса ал-Хусайний ал-Куфавий «Ал-Куллиат» китебинде (44-бет) айтат: «Ижманын накл кылынышы кээде таватур жолу менен болот жана катъийликти түшүндүрөт. Кээде машхур хадис аркылуу болот жана катъийге жакын болот. Кээде ахад хабар менен болот жана илим эмес, амалды важиб кылат». Ал киши ушул китебдин 416-бетинде мындай дейт: «Ахад хабардын хукму ушул: ал илимди эмес, амалды важиб кылат. Ошондуктан, ал иътикад маселелеринде хужжат болбойт. Себеби, иътикад маселелери иътикадга негизделет, ал болсо катъий илим. Ахад хабар катъий илимди эмес, үстөм раъй жана чоң зон илимин важиб кылат».

Мусулман боордоштор!

Бул, ушул маселе туурасындагы уламалар китептеринде келген көптөгөн фикирлердин аз гана бөлүгү. Бул сыяктуу көпчүлүк уламаларды ээрчигендерди сындап жаткандарга кеңешим – бул уламалардын фикирин алуу зарыл, Албанийди да, Ибн Хазмды да ээрчибестен, өзүлөрүн жалгандан ахли суннадан деп эсептеп жаткан заманыбыздын уламаларынын китептерине кайрылбастан, ахли суннанын байыркы китептерине кайрылуу керек. Негизи, ал уламалар маанилүү талкууда т.а. исламий акыйдада ахли суннага тескери жол тутушууда. Аллах Өзү тавфик берсин! □

ОЙГОНУУ ЖОЛУНУН АЙРЫМ КӨЗ КАРАШТАРЫ

Абдулмумин Зайлай – Яман

Ойгонуу темасы жүрөктөр тартыла турган жана адамзат умтула турган тема. Айрыкча, адамзат бир нече ирет ойгонуу үчүн аракет кылып, акылды канааттандыра турган, фитратка ылайык келе турган жана көңүлдү кадыржам кыла турган туура ойгонууга жетише албаган бүгүнкү күндө ойгонуу темасы өтө маанилүү маселеге айланды. Себеби, адамзат ойрондулуктарды башынан өткөргөндөн кийин бул жолдо закым артынан жүгүргөн киши сыяктуу кала берди. Мен бул макалада ойгонуу, анын абалы туурасындагы түшүндүрмөлөргө жана фаръий маселелерге киришмекчи эмесмин. Бул кыска макалада ойгонуу жөнүндөгү алтын сөздөрдү айтуу менен чектелемин: «Адам тирүүлүк, дүйнө жана инсан жөнүндөгү, алардын дүйнө турмушунан мурдагы Вужудга жана дүйнө турмушунан кийинки турмушка байланышы жөнүндөгү фикир менен ойгонот. Ушуга ылайык, бүгүнкү күндөгү инсан ойгонушу үчүн анын фикирин түп-тамырынан умумий өзгөртүп, ага башка фикир берүү керек. Себеби, ушул фикир нерселер жөнүндөгү түшүнүктөрдү пайда кылып, аларды бир багытка салат». Инсанды инсан катары ойгото турган фикирлер турмуш жөнүндөгү фикир жана түшүнүктөр ар түрдүү болгонуна карап, алар да ар түрдүү болот. Турмуш жөнүндөгү фикирлер же ойгонууга алып бара турган мабдалар үчөө: социализм, капитализм жана Ислам. Ушул үч мабда инсанга ойгонууну пайда кылат. Бирок, туура ойгонуу менен туура эмес ойгонуунун ортосунда айырма бар. О.э. коомдогу зарыл кыйматтар, жогору максаттар жана тууралык сыяктууларды коргой турган ойгонуу менен коомду кыйынчылыкка жетектей турган, инсан жана коомдо зарыл болгон нерселер менен эсептешпей турган, кызыкчылыктан башканы билбей турган, жырткыч иштер менен алектене турган ойгонуунун ортосунда айырма бар.

Назарий жактан да, колдонуу жагынан да туура эмес социализм жана капитализм күч, курал, адаштыруу, алдоо жана колония аркылуу колдонулду. Тарых жана вакиълик буга жаркын күбө, мусулман өлкөлөрү чоң далил. Капитализм жана социализмди жакшы үйрөнгөн киши алар акылды канааттандырбашын, фитратка ылайык келбешин жана калктарга кадыржамдык алып келбегенин көрөт.

Ал эми, Исламга келсек, Усманий Халифалыкты кулатуу аркылуу анын саясий вужудун кулатып күч менен Ислам турмуштан ажыралышынан мурда иш жүзүндө колдонулган доордо турмуштун бардык тармактарында чыныгы ойгонууну пайда кылган. Туура, рошид Халифалык кылымынан кийин Исламий мамлекетте Исламды түшүнүүдө жана колдонууда кайдыгерлик, кыянаттык пайда болду. Бул нерсе Усманий мамлекеттин аяктарына барып кыйроо менен аяктады. Усманий мамлекет ошол убакка келип ойгонууга аракет кылды, бирок, ал айрым реформаларды Батыштан алды, колонизатор жана анын малайларын исламий өлкөлөрдөн кууп чыгаруу менен алек болуп калды. Акыры төмөндөшүп, оорулуу адамга айланды. Натыйжада, Батыш, анын араб жана түрктөрдөн болгон малайлары Халифалыкты жок кылды. Бирок, бул мамлекеттин төмөндөшүүсүнө Ислам себеп болду дегени туура эмес. Тескерисинче, Исламды туура түшүнбөстүк жана ижтихаддын токтоп калышы мамлекеттин төмөндөшүүсүндө маанилүү фактор болду.

Ислам Исламий мамлекетте колдонулду, бул болсо, адамдарды толук канааттануу менен Исламга топ-топ болуп киришине себеп болду. Өз дининде калгандар болсо Ислам көлөкөсүндө жашашты жана анын түзүмдөрүнө моюн сунушту. Себеби, Ислам аларды коргоду, бардык нерселер менен камсыздады, күчтөрү жетпеген нерсени жүктөбөдү, адилет жана жакшылык менен башкарды. Шамдагы насранийлер кресттүүлүк согуштарында Салахиддин Айюбий менен бирге Европа христиандарына каршы согушту.

Бүгүн болсо Европа, Америка жана башка жайлардагы миңдеген адамдар – Исламды жана аны кабыл алгандарды жаман көрсөткөн аракеттерге карабастан – Исламды кабыл алышууда. Исламдын мамлекети болбогонуна карабастан, Батыш жана анын сакафатынан таасирленгендер Ислам күч жана мажбурлоо менен жайылган деп айтууларына карабастан, Ислам жайылууда.

Фикирлер жана маселелерди аралаштырып жаткан, динди турмуштан бөлүүгө чакырып жаткан кишилерге мындай дейбиз: Усманий Халифалык кулатылгандан бери турмушта Ислам өкүмдарлык кылдыбы же исламий өлкөлөрдө силердин социализм жана капитализмиңер күч менен колдонулдубу? Жалган маддий ырахатка таасирленген тогут жана малай акимдер ошол түзүмдөрдү коргоо үчүн бийликке алып келингенби?

Ислам – Европада чиркөө өкүмдар болгон доордо болгондой – илимге каршы эмес. Тескерисинче, Ислам ойгонуу үчүн бардык маддий каражаттардан пайдаланууга жана илим алууга кызыктырат. Бул илимдер бирер калк же динге таандык болбогон жалпы илимдер. Эгер алар адам, коом жана мамлекет үчүн керек болсо алабыз жана өнүктүрүүгө аракет кылабыз. Айрыкча, бул илимдер коомду коргоодо ыңгайлуу болсо жана мамлекеттин кубатын бекемдесе аларды сөзсүз үйрөнөбүз. Бирок, алардын ичинде шарият кайтаргандарын албайбыз. Мындан тышкары, Ислам өз сакафатына ээ. Батыш турмуш жөнүндөгү дүйнө карашка таасир өткөрө турган билимдер жыйындысын түзгөн өз сакафатын сиңдирүүгө аракет кылды. Бул иште анын сакафатынан таасирленгендер да колдоо көрсөтүштү. Алар муну илим аты менен адаштыруу, коркутуу жана кызыктыруу аркылуу киргизүүгө аракет кылышууда. Бирок, бул иште ийгиликке жетишпеди жана мындан кийин да ийгиликке жетишпейт.

Демократия, республика, жарандык мамлекет, социализм, социология мусулмандардын сакафатына таандык эмес. Инсандын жашоо таризи жана аны муалажа кылуу абалын белгилөө үчүн инсанды маддий тараптан үйрөнүү илим талкуусу эмес. Бул инсан денесинин мүчөлөрүн дарылай турган медицина илими жана анатомия илими да эмес. О.э. илим деп атоого ылайыксыз социология жана психология инсандын жашоо таризин оңдоого таандык илим эмес. Бул экөөсү ар бир дин жана калкка таандык сакафат.

Илимий ойгонууга чакырып жаткандар да бар. Туура, Уммат илим үйрөнүшү, башкаларга муктаж болбоо үчүн анын себептерин алуу жана турмушунун түрдүү иштеринде ага байланышы лазым. Бирок, бул жерде суроо турат: ушул иштерге тоскоолдук кылып жаткандар өз продукцияларына өлкөлөрүбүздү базар кылып жаткан, өз тажрыйбаларына өлкөлөрүбүздү майдан кылып жаткан жана өз саясатына бизди кул кылып жаткан колонизатор мамлекеттер эмеспи? Өздөрүнө таандык сакафатты күч менен киргизип, бүткүл дүйнө үчүн умумий илимди үйрөнүүдөн бизди тосуп жаткандар Батыш мамлекеттери эмеспи? Ирак мамлекети өнөр жай жөнүндө баш катырып, илим үйрөнүү туурасында фикир жүргүзгөндө ага сокку берген ким? Негизи, Баас режими Исламдан алыс жана ага алакасы жок режим эле. Бүгүн исламий өлкөлөрдү илим кербенине кошулуудан жана анын себептерин кармоодон тыйып жаткандар ким? Алар бизге

өздөрүнүн ыфлас сакафатын күч менен киргизип, туура илимден бизди тосуп жаткан мамлекеттер эмеспи?

Батышка итааткөй акимдер Умматты алардын өкүмдарлыгына таштап коюшуна жана байлыктарын талап-тоношуна колонизатор Батыш мамлекеттери себепчи эмеспи? О.э. илим тармагында иштеп жаткан окумуштууларга каршы күрөшүп, аларды сүргүн кылууну үйрөтүп жаткан, натыйжада аларды өз илими менен Батышка кызмат кылууга мажбур кылып жаткан Батыш мамлекеттери эмеспи?

Амалий илимдер менен алектенген аалымдар аларды коргой турган, аларга чөйрө жана каражаттарды даярдап бере турган, негизги муктаждыктарын кандыра турган маяна менен аларды камсыздай турган, камалий муктаждыктарын кандыруу үчүн мүмкүнчүлүк жаратып бере турган мамлекетке муктаж. О.э. алар Умматка жетээрлик, азиздик жана эгемендүүлүгүн жүзөгө чыгара турган ачылыштарды ойлоп табуулары үчүн мүмкүнчүлүк жаратып бере турган мамлекетке муктаж. Ушул нерсе Умматты бир үзүм нанына өкүмдарлык кылып жаткан душмандын колунда күрөө болуп калышынан сактайт. Бул мамлекет салык жыйноочу эмес, иштерди башкаруучу мамлекет болот. Пайгамбарлык минхажы неизиндеги рошид Халифалык мамлекети иштерди башкаруучу мамлекет болот. Уммат перзенттеринен өсүп чыккан аалымдар ушул мамлекеттин акыйдасын кабыл алат. Бүгүн болсо, алар өз акыйдасына тескери акыйдаларды кабыл алууга мажбурлап жаткан же динди ибадат жана ахлакка чектеп жаткан мамлекеттерде жүрүшөт. Акыйкатты түшүнүшкөн соң Исламды кабыл алышкан канчалаган батыштык аалымдар бар. Бирок, алар өздөрүн илманий мамлекеттери тарабынан азаптоо же басымга туш болушкан.

Батыш ойгонду, бирок, анын ичи чириген. Анда маданият, илим жана өнөр жай материалдык көрүнүштөрү менен көрүндү. Бирок, алар адамзат, анын дини, кыйматтары жана ахлагы акысына болду. Бул болсо, инсанды өндүрүү куралдарына кул кылды. Жада калса, ал өндүрүү куралына айланды. Натыйжада, адам өндүргөн продукциясына жана алып келген пайдасына карап сыйлана турган болду. Инсан өндүрүүчү болсо гана бир үзүм нанга жетти. Ахлакка, баалуулуктарга, ырайымга, биримдикке, үй-бүлөлүк байланышына жана башкаларга орун калбады. Адамдар кыймат дегенде жалаң гана материалдык кызыкчылыкты түшүнө турган болушту.

Адам махулуктар ичинде эң абзели, Аллах Өзү жаратып, Адам ﷺ анын атасы. Бирок, батыштыктар өздөрүнүн жапайы көз карашына ылайык инсан маймылдан пайда болушун каалашты.

Батышча ойгонуу адамзатты өлтүрдү, байлыктарын талап-тоноду, күчүнөн пайдаланды, ахлакка жана пайдадан башка кыйматка каршы күрөштү. Бүгүн ал гомосексуализмди мыйзамдаштырмакчы. Адамзат батыштыктардын мыйзамдары жана ууланган айбандык сакафаты натыйжасында кулап бара жатат. Батыштыктардын бул сыяктуу жапайы кылыктарын айбандардын табиятынан да жолуктурбайбыз.

Айрымдар айтып жаткан ойгонуу социализм негизиндеги ойгонуубу же капитализм негизиндеги ойгонуу болобу? Же инсандын инсанийлигин, урматын, коопсуздугун, өмүрүн коргой турган, аны Өз жаратуучусун ыраазы кылуу жана Умматына кызмат кылуу үчүн фикирлөө, ой жүгүртүү, назар салууга үндөгөн Ислам негизиндеги туура ойгонуу болобу?

Биз жана бардык адамзат акылды канааттандыра турган жана фитратка ылайык келе турган дин менен гана ойгонобуз. Бул болсо, Аллах Таала саййидибиз Мухаммад ﷺ га жиберген Ислам дини. Бул дин адам, мамлекет жана коомдун баарын ойготот. Жеке адам жөнүндө айтсак, ал Исламды толук канааттануу жана рухий үндөө менен бекем кармайт. Качан Ислам турмуштун бардык тармактарында акыйдасы жана түзүмү бири-биринен бөлүнбөй колдонулса мамлекет жана коомдо да ойгонуу болот. Мусулмандар ушуну билүүлөрү лазым, алар өздөрүнүн акыйдасынан алынбаган түзүмдөрдү кабыл алуу менен ойгонушпайт. Айрым акимдер исламий калктарга алардын акыйдасынан болбогон түзүмдү зордоп киргизүүгө аракет кылышты, бирок, ийгиликсиздикке учурашты.

Мустафа Камал да Түркияны бутка тургуза албады, Жамал Абдуннабир да Мисирди бутка тургуза албады. Алардан башка Аллах жана Умматка кыянаттык кылган саткындар да эч нерсе кыла алышпады. Алар ойгонуу жөнүндө канчалык жар салышпасын, алар Батышка жана анын жашоо таризине ээрчүү менен ойгонобуз дешти. Бирок, алар айткан ойгонуу закым болуп чыкты.

Хизб-ут-Тахрир турмуштун бардык тармактарын муалажа кылуу үчүн Ислам негизиндеги толук ойгонуу долбоорун көтөрүп чыкты. Ошондуктан, Ислам дини негизинде ойгонууну каалап жаткандар Хизб жигиттеринин сабына кошулсун. Кимде башка долбоор болсо, аны көрсөтсүн, анын негизин, тафсилаттарын жана эмнелерден куралганын көрөлү. Мусулмандардын жашоосунда акыйда жана түзүмдөрдөн турган Ислам долбоорунан башкасына орун жок.

(وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ)

«Айткын: «Амалды кылгыла, анткени, Аллах, Расулу жана момундар кылган амалыңарды көрүп турат» [9:105] □

Тереза Мэй яхудийлерди коргоого жана «Израиль» коомсуздугун сактоого убада берди

2018-жылы 18-сентябрда «Израиль» тикеленгенинин 70 жылдыгына байланыштуу яхудийлер жамааты өткөргөн майрамда Британия премьер-министри Тереза Мэй сөз сүйлөдү. Тереза Мэй Бириккен Королдук Евросоюздан чыккандан кийин Израиль менен соода айырбаштоону бекемдөөгө жана аны коргоо үчүн колдоп-кубаттоого чакырды. «Мен коомубузда кээ бир яхудийлердин келечектен кооптонуп жатканын билем. Муну «The Jewish Chronicle» журналынын биринчи бетинде окудум жана көңүлүм бузулду. Себеби, айрым кимселерде мына ушундай элес бар», - деди Мэй. Ал «айрымдар» деп лейбористтер партиясынын жетекчиси Жереми Корбинге ишара кылууда. Белгилүү болгондой, Корбин 2017-жылы Бальфор декларациясынын жүз жылдыгын белгилөөнү бойкот кылып, бул нерсе партиянын ичи-сыртындагы яхудийлердин, өзгөчө, Лондондогу «Израиль» лоббисинин ачууланышына, Корбин «антисемит» болгондуктан ага каршы кампания башталышына себеп болгон. Яхудийлердин ушул «The Jewish Chronicle» гезитинин маалыматына караганда, британиялык яхудийлер арасында өткөрүлгөн сурамжылоо натыйжасына ылайык, алардын 40 пайызы – эгер Корбин премьер-министр болсо – «Израилге» көчөрүн айткан.

Мэй анын өкмөтү «Холокост эскерүүсүн эл аралык аза күнү деп биринчи болуп белгилегендерден» экенин баса белгиледи. Ал: ««Израиль» баалуулуктарын коргоодо яхудийлер мага таянышы мүмкүн», - деди. Мэй: «Ырас, баарыбыз ишенген баалуулуктарды коргоо зарыл болгон соң, яхудийлерге британиялык, яхудий, сионист катары сыймыктанууларына мүмкүнчүлүк беришибиз керек. Буга эч кандай каршылык жок жана «каршылык болушу керек» дегенге жол бербейбиз», - деп сөзүн аяктады.

Ал-Ваъй: Британия мусулмандардын башкы проблемалары болгон Фалестина маселесинде, андан мурда мусулмандардын негизги проблемасы болгон Халифалыктын кулатылышы маселесинде да бардык карамүртөздүк жана балээлердин энеси болгон, дагы деле ушундай болуп турат. Бул мамлекет мусулмандардын түбөлүк душманы.

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذَلُهُ وَلَا يَخْرُقُهُ» «Мусулман мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт, аны таштап койбойт жана кемсинтпейт»</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>
--	--	--

Санди Таймс: Британиянын мурдагы тышкы иштер министри Борис Жонсондун Исламга душманчыл билдирүүсү

Британиянын мурдагы тышкы иштер министри Борис Жонсон Британияда чыккан «Дейли телеграф» гезитине берген интервьюсунда никаб кийген муслималарды «почта кутусуна» жана «банктар ууруларына» окшоткону ызы-чууларга себеб болду. Гезиттин сайты Исламга каршы комментарийлерди жазгандардын уюгуна айланды. Алар Британияда Исламга тыюу салууну, мусулмандарды өлкөдөн чыгарууну талап кылган комментарийлерди калтырышты. Ал тургай, Лондон шаарынын мэри Садык Ханга да акаараттар айтылды. Комментарий калтыргандардын бири: «Британия өкмөтүндө да, полициясында да, армиясында да мусулмандарга орун жок» деген. Комментарийлер арасында өзүнө исламофоб деп наам коюп алган дагы бир колдонуучу: «Аларга ишенүү – келесоолук. Себеби, алар бизге каршы ыңкылап кылуу үчүн жихад сигналын күтүп турушат», деди. Дагы бири: «Алга Борис, Энох Пауэлл алардын кандуу ыфластыктарынан кутулууну каалагандай, сенде бул канкор мусулмандардан кутулууга жетиштүү күч бар», деп комментарий калтырды. Депутат Жейкоб Рис-Могг тергөөнү «көрсөтмө сот» деп атады. Анын фикиринде, бул сот Жонсонду консерваторлор партиясынын жетекчиси жана премьер-министр болушуна жол бербөөгө багытталган.

Ал-Ваъй: Европа жана дүйнөгө тараган «исламофобия» деген бул абал Батыш жана яхудийлер тарабынан атайылап уюштурулууда. Себеби, алар Исламдын кайра башкарууга келишинен коркуп жатышат.

Иран Афганистанда Хизбуллахтын аналогун жаратмакчы

Афганистанда Иран колдоосу астындагы афган шиалары «Афган Хизбулласы» деп аталган трансчегаралык ири шиа долбоорун аста-секин калыптай башташты. Францияда чыккан «Ле Фигаро» гезитинин Кабулдагы кабарчысы Марго Бен өз макаласында борбор Кабулда июль айында өткөн конференция ушул долбоорго багытталганын билдирген. Конференцияда Иран тарабынан: ирандык молдо, Иран ыңкылап гвардиясынын өкүлү, бир профессор жана бир студент катышты. Афганистан тарабынан болсо, тандап алынган беш афган жаштары, алардын катарында,

ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ	قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Албетте момундар ага-инилер».	ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ
<p>айрымдары Иранда билим алып, түрдүү тармактарда иштеп жаткан жаштар катышты. Бул жаштар аталган долбоордун «биринчи ячейкасын» түзүшөт.</p>		
<p>Марго конференция катышуучуларынан биринин: «Биз «Афган Хизбулласы» деген трансчегаралык шиа долбоорунун уругун сээп жатабыз», - деген сөздөрүн келтирген. Маргонун фикиринде, Иран Тегеранда машыгуудан өткөрүлүп, Сирияда согушууга жөнөтүлгөн афган шиаларынан турган «Фатимийлер» бригадасы ушул жаңы долбоордун ядросу болууга үмүттөнүшүүдө.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Иран мамлекети чындыктан бүтүндөй алыс болгон тарыхый өч алуу деген нерсени ураан катары кармап, Ислам жана мусулмандарга каршы душмандык позициясында турат. Иран бул үчүн кафир Батыш жана АКШнын Исламга жана Исламдын жашоо майданына кайтышына каршы күрөшүнөн пайдаланып жатат. Ошол эле учурда, Кошмо Штаттардын колонизаторлук максаттары жүзөгө чыгышына кызмат кылууда. Алардын көзү ачылаар бекен?!</p>		
<p>Таймс: Америка Афганистан согушун «менчиктештирмекчиби»?</p>		
<p>Британиянын «Таймс» гезитинде кабарчы Кэтрин Филиптин «АКШнын Афганистан согушун «менчиктештирүү» планы» деген макаласы басылып чыкты. «Ал-Арабий 21» которгон бул макалада АКШ президенти Дональд Трамп Афганистандагы Америка аскерий күчтөрүн жалданган жеке компанияларга алмаштыруу маселесин карап жатканы айтылат. Филип ушул идеянын артында турат делген Эрик Принстин сөздөрүн келтирет. Ал: «Өткөн жылы Пентагон өзүнүн Афганистандагы стратегиясын кайра карап жатканда Трамп Афганистанда АКШ күчтөрүн жеке компанияларга алмаштыруу жөнүндө токтоп кабыл албаганы үчүн өкүнүүдө», - деди. Белгилүү болгондой, Принс Ирак жана Афганистанда кандуу тарыхка ээ «Blackwater» жеке аскерий компаниянын негиздөөчүсү болуп эсептелет.</p>		
<p>Макалада Принстин ушул сөздөрү жарыяланды: «Мен АКШ президенти Афганистандагы планды кайра карап чыгып жатат. Ал АКШнын Афганистандагы аскерий күчтөрүнүн командачысы генерал Жон Николсонду жумуштан алып, анын ордуна генерал-лейтенант Остин Миллерди дайындады. Миллер жөнөкөй адам</p>		

<p style="text-align: center;">ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>	<p style="text-align: center;">قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذَلُهُ وَلَا يَخْرُقُهُ» «Мусулман мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт, аны таштап койбойт жана кемсинтпейт»</p>	<p style="text-align: center;">ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАВАРЛАРЫ</p>
--	--	--

эмес, ал иш багытына өзгөртүү киргизүү үчүн Афганистанга жиберилген деп толук ишенем».

Макала авторунун айтымында, Принс планы боюнча Афганистандагы 15 миң АКШ күчтөрү чыгарылып, алардын ордуна 8 миң жеке аскерий компаниялардын адамдары жайгаштырылат. Бул күчтөр аба күчтөрүнүн колдоосу астында афган күчтөрү менен биргеликте аракет кылат. О.э. Принс баса белгилешинче, ушул өзгөртүү АКШ 70 миллиард доллар сарфталып жаткан жылдык коргоо бюджетинин азайышына салым кошот.

Ал-Ваъй: Америка дүйнөдөгү биринчи колонизатор мамлекет. Анын эң биринчи душманы – Ислам. Ал мусулмандарды түздөн-түз же кыйыр түрдө, эч кандай себебсиз кыргын кылууда жана бул жаатта ал каалаганын кылат. Шек-күмөнсүз, ал да, цивилизациясы да кыйроого учурашы анык.

«Израиль» басылмаларындагы реклама: Асад жеңди! Жуланга дагы кайра барып эс алышыңар мүмкүн!

«Израиль» өкмөтү жакында маалымат каражаттары жана социалдык тармактар аркылуу «израилдиктерди» Жулан дөңсөөсүнө кайра барууга чакырган реклама кампаниясын баштады. Сириядагы согуш себебдүү Жулан дөңсөөсүнө саякатчы жана эс алуучулардын келиши токтоп калган болчу. Рекламаларда Асаддын жеңишке жеткени, андыктан Жулан дөңсөөсүндөгү саякат жайларына кайра барууга мүмкүнчүлүк пайда болгону айтылган. Жулан вилайет кеңешиндеги туризм боюнча жооптуу Шмулик Хазан «Макор Ришон» сайтына мындай дейт: «Узак убакыт туруксуздукту баштан өткөрдүк. Катардагы турмушта жашап, заматта сиреналар, жардыруулар жана октордун үндөрүн угуп жаттык. Бирок, бүгүн Асаддын жеңиши артынан кайра тычтыкка келди, бул жагдай Жуланга саякатчылардын кайра келүүсүнө өбөлгө түзөт. Жети жылдык туруксуздук аягына жетти». Ал минтип кошумчалады: «Бул рекламадан максат – Жуланга кайра өмүр берилгенин жана саякатчыларга эшигибиз ачык экенин, эми тынчсызданууга орун жок экенин билдирүү».

Ал-Ваъй: эй баскынчы яхудийлер, мусулмандар жүрөгүндө Ислам каны агып турган соң, силерге эч качан тынчтык болбойт жана бул Аллах Тааланын урухсаты менен, түбөлүк ушундай калат:

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>	<p>قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Албетте момундар ага-инилер».</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>
<p style="text-align: center;">﴿وَإِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾</p> <p><i>«Эгер (кайра бузгунчулукка) кайтсаңар, биз да (силерди жок кылууга) кайтабыз. Биз кафирлер үчүн тозокту зындан кылып койгонбуз»</i> [17:8]</p>		
<p style="text-align: center;">Россия Сирияда туруктуу база курууда</p>		
<p>«Сирия чакырыгы» сайты маалымдашынча, Россияга караштуу «Вагнер» жеке аскерий компаниясы Россия мамлекетинин колдоосу астында Сирияда «туруктуу» аскерий база ачууда. База Хомстун чыгыш бөлүгүндө, шаар борборунда, нефть жана газ өндүргөн аймактарга жакын жайда курулат. Белгилүү болгондой, Россия коргоону шылтоолоп нефть жана газ объектилерин ээлеп алган. Асад режиминен бөлүнүп чыккан финансы серепчиси Мунзир Мухаммаддын айтымында, орус жеке компанияларынын Сирияда жайгашуусу Москва Сириядагы согуштагы чыгашаларын кыскартууга багытталган. «Вагнер» Россиянын Сириядагы канкор-компанияларынан бирөөсү болуп, Москванын кызыкчылыгы үчүн согушуп жаткан жүздөгөн жалданган аскерлерден турат. Бул компания «Т-90» танктарына ээлик кылат. Аскерлер негизинен жалдангандардан, мурдагы кылмышкерлер жана запастагы аскерийлерден турат. Россия «достук күчтөрү» деп караган бул аскерлерге Россия разведка офицерлери командачылык кылат жана Россиянын буйруктары негизинде аракеттенет. Басма сөз булактарына ылайык, «Вагнер» компаниясы 2015-жылдан бери Сирияда согушууга 3 миңден ашуун ыхтыярчыларды тарткан. Ар бир жалданган аскерий 1500 доллардан 5000 долларга чейин айлык алат. Ушул жылы февралда Россия Сирияда Дайруз Зурдагы режимге каршы аскерий базага жасалган Америка аба чабуулдарында орус жарандары өлгөнүн алгачкы ирет моюнга алды. Алар «Вагнер» компаниясынын жалданган аскерлери болгон. Бул чабуулдар «Вагнер» көпчүлүгү күрттөрдөн турган, Вашингтон колдоп-кубаттап жаткан Сирия Демократиялык Күчтөрүнүн көзөмөлүндөгү нефть аймактарын көзөмөлгө алышына жол бербөө үчүн жасалган.</p> <p>Ал-Ваъй: Россиянын «Вагнер» болобу, Американын «Blackwater» и болобу, айырмасыз, булар бейрасмий өлүм компаниялары болуп, алардын артында арамза мамлекеттери жана кандуу вазыйфаларды буйруп жаткан разведка жетекчилери турат. Алардын вазыйфалары – исламий өлкөлөрдөгү мусулмандарды өлтүрүү. □</p>		

КУРЪАНИ КАРИМ САБАГЫНДА

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ ﴾
 إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾ وَقَتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾ مَنْ ذَا الَّذِي يُفْرِضُ اللَّهُ قَرْضًا

حَسَنًا فَيُضَعِفُهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً ﴿٢٤٥﴾ وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

«243. Өлүмдөн качып, өз журттарынан чыккан миңдеген кишилердин акыбалын көрбөдүң беле? Анан, Аллах аларга «Өлгүлө!» деди. Кийин аларды кайра тирилтти. Албетте Аллах адамдарга жоомарттык кылуучу. Бирок, абдан көп адамдар шүкүр кылышпайт. 244. Аллах жолунда согушка жана билип койгула, албетте Аллах угуучу, билүүчү. 245. Аллахка карзи хасана бере турган ким болсо да, (Аллах) ага бир нече эсе кылып кайтарат. Акыйкатта, (ырызкыңарды) тар жана кең кыла турган Аллах. Жана жалгыз Ага кайтасыңар»

[2:243-245]

Хизб-ут-Тахрир амири Ато ибн Халил Абу Руштанын (Аллах ал кишини Өз коргоосуна алсын) «Тайсир фи Усулит Тафсир» аттуу китебинде төмөнкүдөй келет:

Бул аяттарда ушулар баян кылынып жатат:

1 – Аллах Таала Пайгамбар ﷺ жана момундарга кайрылып, аларды сандары миңдеген болушуна карабастан, алардын мекенине бастырып келе жаткан душман менен согушудан коркуп мекендерин таштап качкан, тынч жай деп ойлогон жерлерине жетишкенден кийин капыстан ошол өздөрү качып бара жаткан өлүмдүн бет маңдайынан чыккан кимселерден үлгү алууга чакырууда. Аларды Аллах белгилүү бир мөөнөттөн кийин кайра тирилтти. Алар Өлтүрүүчү да, Тирилтүүчү да Аллах экенин,

ажалдары келип калса, аны бир саатка тездете да, кечиктире да албашын билип коюшсун.

Бул жерде муминдерди Аллахтын жолунда жихад кылууга үндөө болуп жатат. Өлүмдөн качып болбошу көрсөтүлүүдө.

﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ﴾

«Кайда болсоңор да, бекем чеп ичинде болсоңор да өлүм силерди таап алат» [4:78]

Момун эки ийгиликтин бирине жетүү үчүн согушка шашылсын, коркок, артка качуучу болбосун, согуштан качуу ажалдын алдын ала албашын түшүнсүн.

﴿الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرَأُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾

«Ошол өздөрү отуруп алып достору жөнүндө: «Эгер биздин сөзүбүзгө кирип (согушуудан баш тартышканда) өлтүрүлбөгөн болушаар эле», деген кишилерге: «Эгер, сөзүңөр ырас болсо өзүңөрдөн өлүмдү кайтаргылачы», деп айткын!» [3:168]

Аллах Таала аяттын соңунда адамдарга карата ырайымдуу экенин, Өзүнүн аяттарын эстетишин, дүйнө жана ахирет ийгилигине алып бара турган жолду көрсөтүшүн, ошого карабастан, ибрат алгандар аз экенин баяндап жатат.

﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾

«Албетте Аллах адамдарга жоомарттык кылуучу. Бирок, абдан көп адамдар шүкүр кылышпайт» [2:243]

«*Алм бибедиңби*», бул жерде суроо сөз тан алдыруу жана таң

калуу маанисинде колдонулуп жатат. Мисалы, кимдир бирөө акыйкатты өз көзү менен анык көрөт. Сиз ага ошол көргөнүн айтасыз. Муну менен ага көргөндүгүн тан алдырасыз же таң калганыңызды билдиресиз. О.э. бир адамга бир акыйкатты эгер анык көргөн болсо, кандай болушун түшүндүрүү, сездирүү үчүн да ушундай сөздү иштетесиз. Бул жерде да кудум ушундай. Аллах Таала Өз пайгамбары Мухаммад ﷺга ибрат болгон бир коум жөнүндө кабар берип жатат. Алардын абалын көз алдыларына келтирип, алардан үлгү алышы максат кылынган. Ошондуктан, көрүү маанисин түшүндүргөн руья сөзү жар кылуучу харф менен

мутааддийге, өтүмдүү феълге айланып, идирек кылуу маанисин түшүндүрүп жатат.

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى﴾

Эгер, ал чыныгы көрүү маанисин түшүндүргөндө жар кылуучу харф менен мутааддийге айлантылмак эмес. Өз абалынча мутааддий бойдон калмак.

«*أَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ*» өз журттарынан чыккан кишилер». Аллах

Таала алардын өз журттарынан чыгуусунун себептерин баян кылбады. Бул туурасында бир нече риваяттар бар. Алардан айрымдары Пайгамбар ﷺ га нисбат берилген. Ошолордун биринде алардын ооруу, чума себептүү чыгып кетишкени айтылган. Дагы биринде болсо душманга туш келүүдөн коркуп чыгыш кетишкен делген. Аят агымына караганда рожих сөз ушул: алар өздөрү тарапка бастырып келе жаткан душмандан коркуп чыгып кетишкен. Себеби, кийинки аят согуш жөнүндө айтып жатат.

﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

«*Аллах эжолунда согушка*».

«*أَلْفٌ* وَهُمْ *миңдеген*». Бул сөз алардын өтө көп болгонун

көрсөтөт. Т.а. алардын саны көп болгон. Бирок, ыйманы алсыз болгондуктан бастырып келе жаткан душмандан коркуп качышкан.

«*أَلْفٌ*» сөзү өтө көптү түшүндүрөт. «*أَلْفٌ*» сөзү анча көп болбогон

көптүктү түшүндүрөт.

Алардын саны жөнүндө бир нече риваяттар бар. Бирок, алардын арасында сабит санаддыгы жок. Рожих сөз ушул: алар он миңден ашык болушкан. Себеби, арабдар миң сөзүн түшүндүргөн «*ألف*»

сөзүнүн көптүгүн – он эседен көп болбосо – «*ألفٌ*» сөзү менен

түшүндүрүшпөйт, «*ألفٌ*» сөзү менен гана түшүндүрүшөт. «*ألفٌ*»

сөзү он миңден ашык санды түшүндүрөт. Ошондуктан, алардын саны он миңден ашык болгон дештен ары өтө албайбыз.

«*حَدَّرَ أَلْمَوْتِ*» т.а. өлүмдөн коркуп, согуш майданына кирсек, душман

бизди өлтүрөт деген коркунуч.

2 – Бул мубарек аятта Аллах Таала Аллах жолунда жихад кылууга буйруп жатат.

﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

«Аллах жолунда согушка жана билип койгула, албетте Аллах угуучу, билүүчү». Согуш чын жүрөктөн, ыхлас менен, калыс Аллах үчүн болушу لازым. Рия, пайда же кожокөрсүнгө болбоосу керек. Себеби, Аллах Таала калыс Ал үчүн кылынган жихадды гана кабыл алат. Аллахтын жолундагы жихад – Аллах үчүн жихад.

﴿سَمَلَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْقِتَالِ أَيُّهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ قَاتَلَ لِيَتَكُونَ كَلِمَةً اللَّهُ هِيَ الْعَلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

«Пайгамбар ﷺ дан кандай согуш Аллахтын жолундагы согуш болот, деп сурашты. Ал: «Аллахтын сөзү бийик болушу үчүн күрөшкөн адамдын согушу – Аллахтын жолундагы согуш», деп жооп берди». ¹ Аллах бардык нерсени угуучу, Ага жардам берген кишиге жардам берет. Бардык нерсени билүүчү. Ниеттин туура же туура эместигин, калыс же калыс эместигин билет. Ал үчүн эч нерсе жашыруун эмес.

3 – Ошондон кийин Аллах момундарды Аллахтын жолунда, жихад жолунда инфак кылууга үндөп жатат. Бул иштин сообу чоң экенин, аны кылган киши кудум Аллахты карыз кылып койгондой болушун билдирип жатат.

Инфак кылган адам малым бекер кетти деп тынчсызданбасын. Себеби, ырызкыны чектеп бере турган да, кең кылып бере турган да – Аллах. Ал Зат пенденин кылган сарфтоосуна жараша кайтарат.

﴿مَا مِنْ يَوْمٍ إِلَّا يَنْزِلُ مَلَكٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لِيُعْطِيَ مَنْفَقًا خَلْفًا وَمُمْسِكًا تَلْفًا﴾

«Аллахтын буйругу менен бир периште түшүп, мунфикке халаф, мумсикке талаф бербеген бир да күн жок». ² (Мунфик – инфак кылуучу, сафтоочу. Халаф – кылынган жакшылыкка жараша жооп, орун басар, акы ж.б.у.с. Мумсик – бакыл, зыкым, хасис. Талаф – талафат, жок болуу, жемирилүү). Мындан тышкары ахиретте өтө чоң ажр бар. Ал күндө адамдар Роббилерине кайтарылышат.

﴿وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

«Акыйкатта, (ырызкыңарды) тар жана кең кыла турган Аллах. Жана жалгыз Ага кайтасыңар».

﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ أَعْضَافًا كَثِيرَةً﴾

(1) Бухарий: 120, 2599. Муслим: 3525.

(2) Бухарий: 1374. Муслим: 1019. Ахмад: 2/305. Ибн Хиббан: 2/462.

«Аллахка карзи хасана бере турган ким болсо да, (Аллах) ага бир нече эсе кылып кайтарат». Т.а. Аллахка өз ыктыяры менен карыз берген адам барбы? Эгер болсо, Аллах анын карызын бир нече эсе кылып кайтарат. Бул жерде бир нече эсе кылуу кайтаруу маанисин түшүндүргөн «يضاعفه» сөзү истифхам жообу катары насб абалында келген. Агаң ким, аны урмат кылайын дейсиз. Фасих кавлда эгер атф кылына турган келер чак феъли келбеген болсо, истифхамдын шартына фа кирет жана насб окулат.

Абу Хатам Ибн Умардан риваят кылат:

﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ﴾

«Өздөрүнүн мал-дүйнөсүн Аллах жолунда сарфтаган адамдар кудум ар бир машагында жүздөн даны болгон жети сабакты өндүрүп чыгарган бир даана данга окшойт» [2:261]

аяты түшкөндө, Пайгамбар ﷺ, «رَبِّ زِدْ أُمَّتِي», «Роббим, Умматыма зияда кылгын», деди.¹

﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾

аяты түшкөндөн кийин да, «Роббим, Умматыма зияда кылгын», деди. Ошондо ушул аят түштү:

﴿إِنَّمَا يُوقِي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾

«Шек-күмөнсүз, сабыр кылуучуларга ажр-сыйлыктары эсепсиз толук кылып берилет» [39:10]

Калыс Кудай үчүн Пайгамбар ﷺга садакат менен Аллахтын жолунда кылынган сафка, инфакка бериле туран сооб өтө чоң.

«وَاللَّهُ يَفْبِضُ وَيَبْصُطُ» т.а. ырызкыны чектеп бере турган да, кең кылып

бере турган да – Аллах. Ошондуктан, момундар жер жүзүндө ырызкы үчүн аракет кылышканда Аллахтын бөлүштүрүүсүнө канааттанган абалдарында көңүлдөрү кадыржам болот. Анткени, ырызкы Аллахтын колунда.

﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾

«Анткени, Аллахтын Өзү гана ырызкы берүүчү, күч-кубат ээси жана кудуреттүү» [51:58] □

(1) Ибн Хиббан: 10/550.

**БЕЙИШ
БАКТАРЫ**

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِیَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا»
Расулудлла ﷺ айтты: «Эгер бейиш бактарынан
өтсөңөр, (анын мол-көл мөмөлөрүнөн)

**БЕЙИШ
БАКТАРЫ**

**РОББАНИЙ УЛАМАЛАРДЫН АКИМДЕРГЕ КАРАТА
ПОЗИЦИЯСЫ, АЛАРДЫ КАРАСАНАТАЙЛЫКТАН
ЭСКЕРТҮҮЛӨРҮ**

Сахабалар жана алардан кийинки салафи салихиндер өмүрү, айрыкча уламалардын өмүрү Аллах жана Расулуна итаат кылууда чырак болгон. Алар Расулудлла ﷺ сөзүн өтө олуттуу кабыл алып, Расулудллах доорунда да, кийин да ушундай болушкан. Натыйжада, алардын кылымы эң жакшы кылым деп сыфатталып, Пайгамбар ﷺ га чырайлуу ээрчиген кишилер деген Расулудллахтын сөзүнө ылайык болушту. Уламалардын акимдерге карата позициялары алардын эң маанилүү амалдары болсо керек. Себеби, алардын залим акимдин мункарын кайтарышканы – Аллахтын назарында шахиддердин саййиди. Расулудллах ﷺ айтат:

«سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ حَمْرَةُ بِنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، وَرَجُلٌ قَامَ إِلَى إِمَامٍ جَانِبِ قَامَرَةَ وَنَهَاهُ فَقَتَلَهُ»

«Шахиддердин саййиди – Хамза ибн Абдулмутталиб, залим акимди маъруфка буйруп, мункардан кайтарып, акыбетте акимдер тарабынан өлтүрүлгөн киши».

Сахабалардын, алардын жолун жолдоп, аларды жолчу жылдыз катары көргөн салафи салихиндердин ушул чырайлуу окуялары уламаларды сарай уламалары болуудан, ушул жолдон ооп кетүүдөн эскертет. Негизи, бүгүн андайлар өтө көпчүлүктү түзүшөт. Аллахтын ырайымына учурагандар гана андай эмес.

– Даримий өзүнүн «Муснад»ында Ибн Масыуд رضي الله عنه дан ушул хадисти иштеп чыкты:

«مَنْ أَرَادَ أَنْ يُخْرَمَ دِينَهُ، فَلَا يَدْخُلْ عَلَى السُّلْطَانِ»

«Ким өз динин урматтоону кааласа, анда, султандын алдына кирбесин».

– Байхакий Ибн Масыуд رضي الله عنه дан ушул хадисти иштеп чыкты:

«إِنَّ عَلَى أَبْوَابِ السُّلْطَانِ فِتْنًا كَمَبَارِكِ الْأَيْلِ، لَا تُصِيبُونَ مِنْ دُنْيَاهُمْ شَيْئًا إِلَّا أَصَابُوا مِنْ دِينِكُمْ مِثْلَهُ»

«Султандын сарайына баруу менен өтө чоң фитналарга туш кылат. Силер алардын дунясынан канчаны алсаңар, алар силердин диниңерден ошончону алышат».

– Ибн Масъуд رضي الله عنه дан Бухарий өзүнүн «Тарых» китебинде, Ибн Саъд «Табакат» китебинде ушул хадисти риваят кылат:

«يَدْخُلُ الرَّجُلُ عَلَى السُّلْطَانِ وَمَعَهُ دِينُهُ، فَيَخْرُجُ وَمَا مَعَهُ شَيْءٌ»

«Киши султандын сарайына дини менен кирип, дини жок чыгат».

– Абдуллах ибн Мубарак рохимахуллох мындай дейт: «Ким илимде бакылдык кылса, үч сыноого учурайт: ал өлөрү менен илими жок болот, же ал унутат, же султандын сарайына кирүү менен илими жок болот».

– Абу Хазим Салама ибн Динар мындай дейт: «Акимдердин жакшысы – уламаларды жакшы көргөндөрү, уламалардын жаманы – акимдерди жакшы көргөндөрү».

– Абу Асвад Дуалий мындай дейт: «Илимдей күчтүү нерсе жок. Себеби, падышалар адамдарга аким, а бирок, уламалар падышаларга аким».

Сулайман ибн Махрон рохимахуллах мындай дейт: «Акимдердин жаманы – уламалардан алыс жүргөнү, уламалардын жаманы – акимдерге жакын жүргөнү».

Ибн Жавзий рохимахуллах айтат: «Султандардан алыс болуп, алар менен олтуруу жана маектеш болуудан сактануу – ахиретти ойлогон уламалардын сыфаттары».

Хузайфа رضي الله عنه айтат: «Фитна жайларынан сактангыла». «Ал кандай жай?», деп сурашты. Айтты: «Акимдердин сарайлары. Адам акимдин алдына кирет, жалганын тастыктайт, аны өзүндө жок нерсе менен мактайт».

Имам Газзалий рохимахуллахтын «Ихя улумиддин» китебинде мындай делет: «Жарандар падышалардын бузулушу менен бузулат, падышалар уламалардын бузулушу менен бузулат. Уламалар аброй жана мансапты жакшы көрүү менен бузулат. Ким дуняны жакшы көрсө, арамза кимсени жемелей албай калат. Андыктан, ал падышаны жана анын үстүндө тургандарды кантип жемелейт?». Имам Газзалий рохимахуллах айтат: «Уламалардын маъруфка буйруп,

мункардан кайтаруу, султандардын каарынан коркпоо сийраты жана адаттары ушундай. Аларды акимдердин бийлиги тынчсызданткан эмес, себеби, алар Аллах Тааланын коргоосуна таянышкан. Алар Аллахка калыс болушкандыктан, алардын сөздөрү адамдардын катуу жүрөктөрүнө кирип жумшарткан».

Имам Муслим Абу Хурайра رضي الله عنهдан ушул хадисти риваят кылат:

«إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ، رَجُلٌ اسْتَشْهَدَ، فَأَتَىٰ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَةَ فَعَرَّفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتَشْهَدْتُ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ جَرِيءٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ وَقَرَأَ الْقُرْآنَ، فَأَتَىٰ بِهِ، فَعَرَّفَهُ نِعْمَةَ فَعَرَّفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا؟ قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ لِيُقَالَ هُوَ قَارِئٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ كُلِّهِ، فَأَتَىٰ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَةَ فَعَرَّفَهَا قَالَ: فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا؟ قَالَ: مَا تَرَكْتُ مِنْ سَبِيلٍ تُحِبُّ أَنْ يُنْفَقَ فِيهَا إِلَّا أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ، قَالَ كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ هُوَ جَوَادٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ، ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النَّارِ»

«Кыямат күнү адамдар арасында эң биринчи хукм кылына турганы шахид киши болот. Ал алынып келинип, Аллах ага Өз ниъматтарын эске салат. Пенде аларды моюнга алат. Кийин Аллах: «Аларга шүкүр келтирүү үчүн эмне кылдың?», деп сурайт. Пенде: «Шахид болгонго чейин Сенин жолунда согуштум», деп жооб берет. Ошондо Аллах: «Жалган сүйлөдүң, адамдар сени кайраттуу экени деп айтышы үчүн согуштуң жана адамдар ошентип айтышты», дейт. Андан соң буйрук берилет, аны тозокко таштоо үчүн жүзү төмөн карай сүйрөлүп алынып кетилет. Кийин илим үйрөнгөн жана илим үйрөткөн, Куръан окуган киши алынып келинет. Аллах ага да Өз ниъматтарын эске салат. Пенде аларды моюнга алат. Кийин Аллах: «Аларга шүкүр келтирүү үчүн эмне кылдың?», деп сурайт. Пенде: «Сен үчүн илим үйрөндүм, аны башкаларга үйрөттүм жана Куръан окудум», деп жооб берет. Аллах: «Жалган сүйлөдүң, адамдар сени илимдүү деп айтышы үчүн илим үйрөндүң, адамдар сени каары экен деп айтышы үчүн Куръан окудуң жана адамдар ошондой дешти», дейт. Андан соң буйрук берилет, аны тозокко таштоо үчүн жүзү төмөн

карай сүйрөлүп алынып кетилет. Андан кийин Аллах ырызкысын кең кылган, байлыктын бардык түрүн тартуу кылган киши алынып келинет. Аллах ага да Өз ниьматтарын эске салат. Пенде аларды моюнга алат. Кийин Аллах: «Аларга шүкүр келтирүү үчүн эмне кылдың?», деп сурайт. Пенде: «Байлыкты Сен каалаган эч бир жолду калтырбай, баарын Сен үчүн сарфтадым», дейт. Аллах: «Жалган сүйлөдүң, сен бул ишти адамдар сени жоомарт деп айтышы үчүн кылгансың жана адамдар ошентип айтышты», дейт. Кийин буйрук берилет, аны тозокко таштоо үчүн жүзү төмөн карай сүйрөлүп алынып кетилет». □

АБДУЛЛАХ ИБН УММУ МАКТУМ ﷺ

«Аллах Таала бул көзү ажыз инсан туурасында тилават кылынган, тилават кылынып жаткан жана Кыямат күнүнө чейин тилават кылына турган он алты аят түшүргөн»

Муфассирлер

Инсандардын саййиди Мухаммад ﷺ жети асман үстүнөн өтө катуу жемелөөнү угушуна себеб болгон бул киши ким?!

Жабраил ﷺ сүйүктүү Пайгамбарыбыз ﷺдин жүрөгүнө Аллахтан вахий алып келишине себеб болгон бул киши ким?!

Шек-күмөнсүз, ал Расуллуллах ﷺдин муаззини Абдуллах ибн Умму Мактум.

Абдуллах ибн Умму Мактум меккелик курайштык болуп, Расул ﷺдин тууганы т.а. муминдер энеси Хадижа бинт Хувайлид ﷺнын бөлөсү болгон. Атасы Кайс ибн Заид. Энеси Абдуллахты көзү ажыз төрөгөндүктөн аны Умму Мактум (көзү ажыздын энеси) деп айтылган.

Абдуллах ибн Умму Мактум Меккеге нур тарашына күбө болду. Аллах анын жүрөгүн ыйманга ачты жана Исламга биринчи киргендерден болду. Меккедеги мусулмандар менен бирге болуу жана курмандык, кайрат жана сабыр сыяктуу бардык азапкыйынчылыктардын лаззатын татуу бакытына жетишти. Сахабалар Курайштан кандай азар-сыноолорго, кандай зулумкыйынчылыктарга учурашкан болушса, ал да баарын башынан өткөрдү. Бирок, бул кыйынчылыктар анын кайратын, эркин сындыра албады, ыйманын алсыратпады. Тескерисинче, ал Аллахтын динин дагы да бекем кармап, Аллахтын Китебин дагы да жакшы аңдап, Аллахтын шариятын фикхий жактан түшүнгөн жана Расуллуллах ﷺдин жанына дагы да көп бара турган болду. Пайгамбарыбыздын алдына тез-тез барып, Куръани Каримди жаттоого абдан умтулган, убакытты каниет билди, ар кандай мүмкүнчүлүктөн пайдаланбай калбады. Анын умтулуусу абдан күчтүү болгондуктан, ал Расуллуллах ﷺ ага бөлгөн убакыттан пайдаланып, башкаларга бөлгөн убакыттан да пайдаланып калган.

Ал убакта Расуллуллах ﷺ Курайш чоңдорун тынымсыз күрөшкө чакырып, Исламга кирүүлөрүнө катуу аракет кылган. Күндөрдүн биринде Расуллуллах ﷺ Утба ибн Робиа, анын агасы Шиба ибн Робиа, Амр ибн Хишам (т.а. Абу Жахл), Умайя ибн Халф, Сайфуллах Халиддин атасы Валид ибн Мугира сыяктуу курайштык

чоңдор менен жолугушуп, алар менен талкуулашууга, жакындан сүйлөшүүгө жана аларды Исламды кабыл алууга даъват кылууга киришти. Ал даъватымды кабыл алышар, же эч болбосо, сахабаларга азар берүүдөн тыйылышар деп үмүт кылды. Мына ушундай учурда анын алдына Абдуллах ибн Умму Мактум келип, Аллахтын Китебинен бирер аят тилават кылып берүүсүн сурап: «Я Расулунна, Аллах сизге берген таалимден мага да бериңиз», дейт. Ошондо Расулунна ﷺ андан жүзүн буруп, кабыгын салды жана даъватты кабыл алышаар, Исламга кирүү менен Аллахтын дини күч-кубатка толуп, Расулунун даъватын колдоп-кубатташаар деген үмүттө ошол курайштык чоңдор тарапка жүрдү. Расулунна ﷺ алар менен сүйлөшүп, сөзүн аяктап, өз үйүнө кайтары менен Аллах анын көздөрүн караңгылаштырып, башына оорутту. Кийин Расулунна ﷺ га Аллах Тааланын ушул аяты түштү:

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّى ﴿١﴾ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ﴿٢﴾ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزْكِي ﴿٣﴾ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ ﴿٤﴾ أَلَمْ يَكُنْ مِنْ أَسْتَغْنَى ﴿٥﴾ فَإِنَّ لَهُ تَصَدَّى ﴿٦﴾ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزْكِي ﴿٧﴾ وَأَمَا مَنِ جَاءَكَ يُسَعِي ﴿٨﴾ وَهُوَ يَخْشَى ﴿٩﴾ فَإِنَّ عَنْهُ تَلَهَّى ﴿١٠﴾ كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿١٢﴾ فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾ مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾﴾

«1-2. Ал өзүнүн алдына көзү сокур киши келгени үчүн кабак чытыды жана (андан) жүзүн бурду. 3. Сен кайдан билесиң, ыктымал ал (сенден үйрөнгөн илимдин жардамында күнөөлөрүнөн) тазаланаар. 4. Же насаат алып, андан кийин бул насаат ага пайда берээр?! 5. Эми бейкажаттык кылып турган кимсеге келсек, 6. Ошентип, сен ошого карап – жүзмө-жүз турсуң! 7. Акыйкатта болсо ал (өзүнүн куфрунан) тазаланбастыгы себебдүү сага эч бир зыян жетпейт! 8-9. Эми (Аллахтан) корккон абалыңда алдыңа жүгүрүп келгенге келсек. 10. Ошентип, сан андан жүзүңдү буруп алдың! 11. Жок (сен эч мындай кылбагың)! Албетте (Куръан аяттары) бир насаат. 12. Демек, ким кааласа андан насаат алат. 13-14. (Ал аяттар Аллах алдында) сүйүктүү-ыйык, кадыры бийик, таза беттерге; 15-16. Улуу, итааттуу мырзалар (т.а. периштелердин) колдору менен (Лавхул-Махфуздан көчүрүп жазылган) [80:1-16]

Аллах Таала бүгүнгө чейин тилават кылынып жаткан, Аллах жер жүзү жана андагы инсандарды мурас кылып алганга чейин тилават

кылына турган ушул он алты аятты Абдуллах ибн Умму Мактум себебдүү Расул ﷺдын жүрөгүнө түшүрдү. Ошол күндөн тартып сүйүктүү Пайгамбарыбыз Абдуллах ибн Умму Мактум келсе аны урматтап, отурмакчы болсо өзүнө жакын отургузуп, ал-абалын сурап, муктаждыгын камсыздай турган болду. Мунун таң калаарлык жери жок. Акыры, ушул инсанды деп жети асман үстүнөн катуу жана ачуу эскертүүлөр түшпөдүбү?!

Курайштын Расулуллахка менен муминдерге карата азарлары өтө күчөп, Аллах мусулмандарга хижрат кылууга урксат бергенде Абдуллах ибн Умму Мактум жерин таштап, динин коргоого шашылган жамаат арасында эң биринчилерден эле. Ошондо Расулуллахтын сахабалары ичинде биринчи болуп Мадинага кеткен Абдуллах ибн Умму Мактум менен Мусаъб ибн Умайр болду. Ооба, Исламга биринчи киргендердин бири болгон жана Мекке сыртына ал жөнүндө биринчи болуп кушкабар жеткен, кийин Ухуд согушунда шахид болгон Мусаъб رضي الله عنه менен Абдуллах ибн Умму Мактум Ясриб калкына кошулуп кетишти жана аларга Куръан тилават кылып берүүгө, Аллахтын динине таалим берүүгө киришишти. Расулулах ﷺ Мадинага келген соң Абдуллах ибн Умму Мактум менен Билал ибн Рабахты мусулмандарга ар күнү беш убакыт тавхид калимасын ачык айта турган, беш убакыт аларды эң жакшы амалга чакырып, нажатка даъват кыла турган муаззин кылып дайындады. Кээде Билал азан айтып, Абдуллах ибн Умму Мактум болсо такбир айтат эле, кээде Абдуллах ибн Умму Мактум азан айтса, Билал такбир айтчу. Айрыкча, бул эки муаззин үчүн Рамазан башкача болду. Себеби, Мадина мусулмандары алардын биринин азаны менен саарлыкка турушса, экинчисинин азаны менен ооз бекитишчү. Билал түндө азан айтып, адамдарды саарлыкка ойготсо, Абдуллах ибн Умму Мактум багымдад болушун күзөтүп, эч жаңылышпайт эле.

Пайгамбарыбыз ﷺ Абдуллах ибн Умму Мактумду урматташы ушул даражага жетти, көп ирет аны өзүнүн ордуна Мадинага жетекчи кылып калтырган. Мисалы, бир ирет Меккени фатх кылуу үчүн бара жатып, ушундай кылган.

Бадр казаты артынан Аллах Таала Расулу ﷺга мужахиддердин баркын көтөрүү жана алар казатка чыкпагандардан афзел экендиктерин билдирүү туурасында Куръандан аят түшүрдү. Бул мужахиддерди кайраттандырып, казатка чыкпагандарды өкүнткөн аят эле. Ушул аят Абдуллах ибн Умму Мактумдун жүрөгүнө таасир

кылды жана ушундай фазилеттен куру калуу оор болду. Ал: «Я Расуллаллах, эгер жихад кыла алсам, албетте жихадга чыгам», деди. Кийин таква жүрөк менен Аллахка дуа кылып, өзү жана жихадга чыга албаган башка майыптар жөнүндө Куръанда аят түшүшүн сурады. «Аллахым, үзүрүмө чекит кой, үзүрүмө чекит кой», деп жалбарды. Көп өтпөй, мээримдүү Аллах анын дуасын кабыл алды.

Расуллаллах ﷺдын вахий жазуучусу Зайд ибн Сабит икая кылат: «Мен Расуллаллах ﷺдын алдында элем, ал эсинен танды жана буту менин бутумдун үстүнө түштү. Расуллаллах ﷺдын буту өтө оор эле. Кийин вахийдин оордугунан Расуллаллах эсине келип: «Эй Зайд, жаз» деп ушул каламды айтты, мен:

«لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»

«Муминдерден (жихадга чыкпай) олтуруп алган кишилер менен Аллах жолунда мал жана жандары менен күрөшкөндөр барабар болбойт», деп жаздым. Ошондо Абдуллах ибн Умму Мактум ордунан туруп: «Я Расуллаллах, жихад кылууга кудуреттүү болбогондор эмне болот», деди. Ал сөзүн аяктабай, Расуллаллах ﷺ дагы эсин жоготту. Кийин вахийдин оордугунан Расуллаллах эсине келип: «Эй Зайд, жазганыңды оку», деди, мен لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ деп окудум, «غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ Өздөрү себебсиз болуп туруп» каламы түштү. Т.а.:

«لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»

«Муминдерден себебсиз болуп туруп (жихадга чыкпай) отуруп алган кишилер менен Аллах жолунда малдары жана жандары менен күрөшкөндөр барабар эмес» [4:95]

Аллах Субханаху Абдуллах ибн Умму Мактум жана ал сыяктуу инсандарды жихад кылуудан бошотсо да, ал жихадга катуу умтулуп, олтуруп алгандардын сабында болууну каалабады жана Аллах жолунда жихад кылууга бел байлады. Ошол күндөн тартып Абдуллах ибн Умму Мактум бекем болуп, эч бир казатты өткөрүп жибербеди жана согуштарда өзүнө вазыйфа белгилеп алды. Мисалы, ал ар дайым мындай дечү: «Мени катарга коюп, колума байрак карматып койгула, аны жогору көтөрүп, бекем кармап турайын, себеби, мендей көзү ажыз, артка кача албайт».

Хижраттын төртүнчү жылы Умар ибн Хаттаб фарстарга каршы согушуу жана алардын мамлекетин жок кылууга, мусулмандар кошуундары үчүн башка өлкөлөргө жол ачууга бел байлады. Ал

бардык амилдерине: «Араңардан ар бир куралы бар, же аты бар, же болбосо эр жүрөк болгон, же фикирге ээ киши болсо, калтырбай мага алып келгиле, казатка шашылгыла, казатка шашылгыла», - деди.

Фаруктун кайрылуусуна бардык мусулмандар лаббай деп, дүйнөнүн ар четинен агып келди. Алардын арасында көзү көр Абдуллах ибн Умму Мактум да бар эле... Фарук ушул үлкөн кошуунга Саъд ибн Абу Ваккасты амир кылды жана ага васияттарды айтып коштошту. Кошуун Кадисияга келгенде соот кийген, толук даярдалган жана мусулмандардын байрагын көтөрүп, аны сактап туруу же анын жолунда жан берүүгө чыккан Абдуллах ибн Умму Мактум көрүндү.

Эки кошуун ортосунда үч күн катуу согуш болду, мындай согуш фатхтар тарыхында болбогон. Акыры, үчүнчү күнү мусулмандар нусратка жетишип, өлкөлөр арасында эң күчтүү мамлекетти жок кылышты, тактылар арасында эң улуусу кулатылды, бутпарастар жеринде тавхид байрагы желбиреди. Бул ачык нусрат жүздөгөн шахиддердин акысына келди жана алардын арасында Абдуллах ибн Умму Мактум да бар эле. Мусулмандар аны байракты бекем кучактап жана канга бөлөнгөн абалда табышты. □

ИЗРАИЛЬ» ШАТТАНУУДА: АСАДДЫН ЖУЛАНГА КАЙТЫШЫ – КООПСУЗДУКТУН КАЙТЫШЫ

Сирия режими жана союздаштары түштүктө чабуул кылышы артынан, ушул жылдын апрелинде «Израиль» премьер-министри басып алынган Жулан дөңсөөсүнө аялы менен саякат уюштурду. Бул саякатты «израилдиктер» Башар Асад Жуландагы аймактарды көзөмөлгө алышынын «кушкабары» деп белгилешти. Кийин «израилдик» кызматтагы адамдар өз билдирүүлөрүндө Асад режиминин Жуландагы аскерий аракеттерди кайра тизгиндөөдө деп башарат бере башташты:

– «Израиль» коргоо министри Авигодор Либерман: «Израиль менен Россия түшүнүшүп аракет кылышы артынан Сириядагы абал мурдагы абалына кайтты. Биздин оюбузда, абал жарандык согуштан мурдагы абалга кайтууда. Бул болсо, Сирияда кайрылууга мүмкүн болгон жооптуу адам, борбордук башкаруу бар дегенди түшүндүрөт. Асад да ушундай фикирде деп ишенем».

– «Израилдик» офицерлер «Израилде» чыккан «Гаарец» гезитине интервью беришти. Алардын айтымында, Асад режиминин күчтөрү Сириянын түштүгүндө жайгашуусу «Израиль» үчүн «куткаруучу тегерек» болуп, каалаган киши бул аймакка келиши мүмкүн. Муну менен баскынчылардын мамлекети Жуланга Сирия козголоңунан мурдагыдай кадыржам кайтуу мүмкүндүгүнө үмүт кылууда.

– «Израилдеги» эң чоң эки университеттин бири эсептелген «Бар-Илан» университетине караштуу «Бегин–Садат» стратегиялык изилдөөлөр борборунун отчетунда мындай делет: «Башар Асад өзүнүн, режиминин, алавийлердин кызыкчылыгы «Израилди» ачууланта турган ар кандай аракеттен сактанууну талап кыларын жакшы билет. Бул болсо, аны Жулан жана Сирия түштүгүндөгү тынчтыкты сактоого катуу аракет кылууга үндөйт».

Өз кезегинде, Россия да «Биз Сирияда жалаң режим күчтөрүнүн жайгашуусу үчүн аракет кылып жатабыз» деп «Израилди» кадыржам кылды. Мисалы, Россия аскерий полициясы күчтөрүнүн командачысынын орус басары Виктор Зайцев мындай билдирүү берди: «Бул аймакта желбиреп жаткан Россия байрагы «бул жерге тынчтык түбөлүк келгенин» кепилдейт».

– Сирия режимине келсек, баскынчы яхудийлер менен Кантария өтмөгүн колго алуу үчүн аракет баштады. Бул алар менен түзүлгөн келишимге ылайык болуп, ушул келишим Жуландагы сириялыктар ушул өтмөк аркылуу Сирияга өтүүсүн, буга «Кызыл Крест» уюму көмөк көрсөтүшүн кепилдейт. Муну менен бирге, режимдин кызматтагы адамдары БУУга караштуу тынчтыкты сактоочу күчтөрүнүн Жуланга, 1974-жылы кол коюлган «кагылышууну жоюу» келишими негизинде Сирия менен «Израиль» аймагына жайгаштырууга тиешелүү келишим механизмин иштеп чыгууну талкуулашты.

Ал-Ваъй: ооба, «Израиль» ата-уул Асаддар Жулан айланасындагы чегаралардын коопсуздугун жана тынчтыгын сактоого канчалык аракет кылышарын жакшы билет. Саясий түшүнүгү бар ар кандай кишиге бул акыйкат сыр болбогондой, тигил Иран режимине жана аны ээрчигендерге кантип сыр болсун. Алар илманийлердин соңку таянган тоосу эсептелген Асадга жардам берип жатышат! Асад да бул нерсе баарына белгилүү экенин айтты. Бул кимсенин малайлыгы америкача, арзуулары иранча, урааны «терроризмге каршы күрөш» болуп, Исламга каршы ушул согушта ага бүткүл күфр мамлекеттери жардам берүүдө. □

ФРАНЦИЯДАГЫ МЕКТЕПТЕРДЕ АРАБ ТИЛИ САБАГЫ ОКУТУЛУШУНУН АРТЫНДА ЭМНЕ ТУРАТ?!

– Франциядагы мусулмандар исламофобия деген нерсенин өнүгүшү себебдүү калк тарабынан да, расмийлер тарабынан да басым астында калышты. Мисалы, Франция билим берүү министри Жан-Мишель Бланкер «экстремисттик ислам» деген нерсеге каршы күрөшүү максатында жалпы билим берүү мекемелеринде араб тилин окутуу сунушун колдорун билдирди. Көрүнүп тургандай, Париждеги «Монтень» изилдөөлөр институту сунуштаган араб тилин окутуунун артында тарбия эмес, саясий максат жатат. Бул демилге өз перзенттерин араб тилин жана Ислам динин үйрөтүү үчүн мечиттерге жиберип жаткан Франциядагы араб диаспорасына каратылган.

– «Мектептерде араб тилин окутууну баштоодон максат – мечиттердин жана диний борборлордун колунан ушул ролду тартып алуу», - дейт Франция окумуштуусу Хаким Каравий. «Экстремисттик ислам жасоо» китебинин автору болгон жана токтом чыгаруучу администрацияга, өзгөчө, президент Эммануэль Макронго жакын теги тунистик бул кимсе: «Араб тилин үйрөнүү – Францияда экстремисттик фикирлерди жаюу үчүн исламчылар пайдаланып жаткан курал», - деп кошумчалады.

– Укук коргоочу Ясир Лаватий «Ал-Жазирага» берген интервьюсунда бул сунушту сындап: «Бул сунуш мусулман диаспора өз динин тааныбашы жана итикадына бекем амал кылбашы үчүн алардын перзенттерин мечиттерден тосуу максатында иштелип чыккан», - деди. Ясир Лаватий баса белгилешинче, «Монтень» изилдөөлөр институтунун бул токтомунан Франция мусулмандарына карата жек көрүү көрүнүп турат. Жетекчилер кудум колонизаторлук доорунда болгондой, мусулмандарга карата васийлик назарында карап, алар өзүлөрүнүн эрежелерине ээ болууну жана укуктары толук камсыздалышын талап кылууларын каалашпайт.

– Мындан бир жыл мурда президент Эммануэль Макрон бийликке келгенде «Франциядагы Исламды кайра куруу» ниетин билдирген. Франция өкмөтү ушул жылдын башында жетимиш чакты «экстремизмден коргонуу улуттук планын» кабыл алды. О.э. планга фундаменталисттик фикирлерден мечиттер жана интернетти тазалоо, Сириядан кайткан франциялыктар үстүнөн коопсуздук көзөмөлүн күчөтүү, баяндары Франция баалуулуктарына жана принциптерине туура келбеген имам-хатибдерди мечиттерден чыгаруу иш-чаралары кирген. 2017-жылы октябрда Франция парламенти терроризмге каршы күрөштүн корутунду мыйзамын кабыл алды. Ага ылайык, күч түзүмүнө экстремизмде айыпталган адамдардын үйлөрүндө тинтүү өткөрүү укугу берилет, зомбулукка чакырган ибадат жайларын жабылат, коомго коркунуч туудурган адамдардын эркиндиги чектелет.

Ал-Ваъй: Саясий Ислам Батыш жетекчилеринин тынчын бузууда. Алар динди жашоодон бөлгөн өздөрүнүн багыты боюнча Исламды үйрөтүүгө мажбурлоо менен Исламды өзгөртүүгө урунуп жатышат, Ислам хукмдарын «адамдардын жеке абалдары» деген нерсеге чектөөнү каалап жатышат. Бирок, Исламды түпкү маңызы менен тааныгандар динибиздин өз шарияты жана мамлекети бар экенин жакшы билишет. Бирок, Франция жетекчилери назарында андай кишилер каршы күрөшүү жана жок кылуу зарыл болгон экстремисттер болуп эсептелет. Ошондуктан, Исламга каршы – аскерий чабуулдан кооптуу болгон – фикирий күрөшкө күбө болуп жатабыз. □